

საქართველო

ეროვნული თავისუფლების გზით - პიროვნული თავისუფლებისათვის
პიროვნული თავისუფლების გზით - ეროვნული თავისუფლებისათვის
ეროვნული
ბიჭლიჩიშვილი

საზოგადოებრივი - პოლიტიკური გაზეთი. გამომცემი: ხუთმეტაბელი

№ 4 (1750)

9-15 მარტი 2000 წ.

ფასი 50 თეთრი

Viva Historia (4), ანუ როგორ გადა-
აქციეს "ვეფხისტყაოსანი"
ოსურ ეპოსად

მე-3 გვერდი

ინტერვიუ

რა
ენით
წერს და
მეტყვე-
ლებს
დღევანდელი
საქართველო...

მე-2 გვერდი

პარტიის
ოქრო

მე-6 გვერდი

მე-11 გვერდი

ვინაა
თუ არა?

მე-2 გვერდი

ცივ მარტს ცხელი
აპრილი მოსდევს...

მე-2 გვერდი

ვინ ძარცვავს საზღაფებს?

მე-6 გვერდი

გვინს უზურნაურობა ნავეთით

ელექტრონული პერსია - <http://www.opentxt.org.ge/sakartvelo>

დავიდალოთ თუ არა?

მას შემდეგ, რაც საარჩევნო კანონში გარკვეული ცვლილებები შევიდა და გათვალისწინებულ იქნა "ალტერნატივის" მოთხოვნები, ვიფიქრე, კონსესუსი პოზიცია-ოპოზიციას შორის მიღწეულია და გულიც საგულუ-ში ვიგულეთ. ახლა ამომ-მარკირების, ანუ მოვთარგმნოთ, ითხი წამოსწია ოპოზიციამ და მოითხოვს უმ-გან თანხმობას. კონსესუსი არ და სავარაუდოდ, დღეს გადაწყდება ჩვენი ბედი, ანუ გადაწყდება ჩვენი დადასტურებული საკითხი. ისე, კაცმა რომ თქვას, კია შეუძლებელია პიროვნებო-სათვის დღის დასმა, მაგრამ თუ საშველი არ იქნა, ამასაც ავიტანთ როგორმე, ოღონდ ქვეყანას ეშველოს რაიმე და...

რ ჩ ე ვ ე ლ თ ა ჩვენებურად რომ დადასტურების საკ-წინა პლანზე პრინციპულად რავედსობისა-ჯერჯერობით არის მიღწეული

ამომრჩეველი

ცივ მარტს

ცხელი აპრილი მოსდევს...

ქალთა დღეს, 8 მარტს, უწვეულოდ ცივი ამინ-დი მოყვა. სუსხი, თოვლი, ქარი, გათოშილი კედლები, გრაფიკიანი (ზოგან უგრავი-კო) დენი უსიამო განწყო-ბილებას გვიქმნის, მაგრამ სუსტი სქესის წარმომად-გენელთა თვალისთვის უფრო და თბილი ღიმილი მაინც გვაძლევს და გვაძლევს, რომ მარტს უს-

ათუოდ (ყოველ მიზეზ-გარეშე) მოყვება აპრილი, არათუ თბილი, ცხელი აპრილი. ცხელი, რადგანაც 9 აპრილს არჩევნებია დანიშ-ნული და საარჩევნო ციბე-ცხელდება ტემპერატურის მკვეთრ მომარტვას გამოი-წვევს. მართალია, ყველას არ

დაცხება, განსაკუთრებით პრეზიდენტობის პრეტენდენტ-თა უმეტესობას, მაგრამ სამ გამორჩეულ კანდიდატს - შვედრანდ-პატიაშვილ-აბაშიძეს ნამდვილად დაცხებათ. მათ-თან ერთად, რა თქმა უნდა, არც მათ ამომრჩეველებს დაადგებათ კარგი დღე, მათაც მოუწევთ ოფლის ღვრა და ტვინის ტყულება, -

დღევანდელ პრეზიდენტს მიეცე ჩემი ერთადერ-თი ხმა, აჭარის ლიდერს თუ ჯუმაბერ პატიაშ-ვილსო, მაგრამ ეს, როგორც მათემატიკოსები იტყვიან, გადაწყვეტადი პრობლემაა. მთავარი აქ შედგება, ანუ ჯამია: 3-2=1. ვინ იქნება ეს ერთიანი, ანუ მომავალი პრეზიდენტი, ეს უკვე 10-11 აპრილს გვეცოდინება, თუმცა, გულისხმულში ახლაც კი ვიცით, მაგრამ რატომ დავასწროთ მოვლენებს?

კასპელი პუტინი თუ კო-მუნისტი ზიუბანოვი?

26 მარტს რუსეთში არჩევნებია დანიშნული. რა თქმა უნდა, საპრეზიდენტო არჩევნები. პრეზიდენტობის კან-დიდატად, 60 მილიონიან რუსეთში იმდენი ადამიანი არ გატარებულა რეგისტრაციაში, რამდენიც საქართველოში, მაგრამ რამდენიმე მაინც გაბედა საქ-უთარი პერსონის წამოყენება თუმცა პოლიტიკოსებიც და რიგითი ამომრჩეველები მათგან მაინც ორზე აკეთუ-ბენ განსაკუთრებულ აქცენტს. - ელცინის მემკვიდრე პუტინზე და კომუნისტთა ლიდერ ზუბანოვზე. კაცმა რომ თქვას, რეიტინგი ორივეს მაღალი აქვს. პუტინს ჩვენთვის განადგურებამ მოუხვეჭა ავტორიტე-ტი, ზუბანოვს კი კომუნისტური იდეების ქადაგებამ. თუ რუსი კაცის (მუჟიკის) ფსიქიკას და მენტალიტეტს გავეთვალისწინებთ, ამ ორ პოლიტიკოსს ნამდვილად დიდი შანსი აქვთ გამარჯვებისა, ოღონდ ეგ არის, ვინ ვის გადასწონის...

ისე, თუ ჩვენს, ქართველთა მენტალიტეტს გავითვალ-ისწინებთ, კასპელი პუტინი გვირჩევნია, მაგრამ არც ის დაგვაიწვევს, რომ კასპელი პუტინი მაინც პუტინ-ია, ანუ ის რუსია, რომელმაც კგბ-ს დიდი სივლა გამ-ოადა და ზუბანოვთან და სხვათა მხგავსად გონება რუსული "დერჟაველი" სულისკვეთებით ექნება გამ-სჯალადი.

რა ენით წერს და მეტყველებს დღევანდელი საქართველო...

ინტერვიუ არნ. ნი-ქობაქას სახელ-ობის ენა თ მეცნი-ერების ინსტი-

ტუტის ქართული მეტყველებ-ის განვითარების ხელმძღ-ვანელები, ქ-ნ შშშ-ი აშშ-ში იმდენი...

- დღეს ბევრგან მოისმენთ საყველურს თანამედროვე პრე-სისა თუ რადიო და ტელევი-დეცემების, რეკლამებისა და ეტიკეტების, აბრეშისა თუ ფირ-ნიშების ენის საკვალადო მდგომარეობის შესახებ. თქვენ, როგორც სპეციალისტი, რას იტყვით ამ ვითარების გამოი-წვევ მიზეზებზე?

- უწინარეს ყოვლისა, ზოგი რამ მინდა დავახსენო. 1978 წელს (თქვენ მაშინ, ალბათ, ჯერ დაბადებულიც არ იყავით), როცა წყდებოდა ქართული ენის სტატუსის საკითხი, მოსკოვიდან წამოსულ პროექტს რუსუბე-ლიის მოვლი მოსახლეობა წინ აღუდგა. ამ ამბავს კინაღამ შეე-წირა ჩვენი მოსწავლე ახალგა-ზრდობა. როგორც ასეთ დროს ხდება ხოლმე, ამ მომართაში ხდებოდა დახარჯები იყო გამორიც-ხული. ზოგს ისე წარმოედგინა საქმე, თითქმის საერთოდ ქარ-თულ ენას გვართმევდნენ. მახ-სოვს, ენათმეცნიერების ინსტი-ტუტში გამართულ საერთო კრე-ბაზე (ასეთი სადისკუსიო კრებუ-ბი მაშინ თითქმის ყველა სამე-ნიერო ცენტრსა თუ შემო-ქმედებით კავშირში ტარდუბო-და) გამოსწავლა ენათმეცნიერ-მა ივანე გიგინეიშვილმა ყურა-დღება გაგვამახვილებინა იმაზე, რომ საკითხი ეხებოდა არა ზო-გადად (და, განსაკუთრებით, სა-საუბრო) ენას, არამედ, პირველ ყოვლისა, სალიტერატურო ენას, - ენას, რომელზედაც იქმნება ლიტერატურა - მხატვრული, სამეცნიერო თუ პუბლიცის-ტური; ენა, რომელიც და რომ-ლითაც ისწავლება ყველა სა-ხის სასწავლებელში, დაწე-ბული საბავშვო ბაღიდან; ენა, რომლითაც მუშაობს საკანონ-მდებლო და ადმინისტრაციული ორგანოები, სასამართლო, თე-ატრი, კინო, პრესა, რადიო-უ-წყებლობა, ტელევიზია... მაშას-ადამე, ერთიანი და მრავალფუნ-ქციანი ენა, რომელსაც მანამ-დე არსებული ყველა კონსტი-ტუციით ჰქონდა მინიჭებული სახელმწიფო ენის სტატუსი.

აი, სწორედ ასეთ - 15-საუ-კუნოვანი სალიტერატურო ტრა-დიციების მქონე ენას ემუქრე-ბოდა სასიცოცხლო ფუნქციე-ბის დაკარგვა, და ჩვენი ინტე-ლიგენციისა და ახალგაზრ-დობის, მოვლი ჩვენი ხალხის მედგარი წინააღმდეგობა რომ არა, ფუნქციონირებდა ქარ-თული ენა დაადგებოდა დეგრა-დაციის გზას, დასუსტდებოდა და დავიდოდა ზეპირი, არას-ალიტერატურო ენის დონემდე. აი, როგორ უნდა წარმოედგე-ნო 1978 წელს მიღწეული გამ-არჯვების ფასი და მნიშვნელო-ბა.

ამიტომ, როცა ვსაუბრობთ ენობრივ დამახინჯებაზე ანდა ენის ნიშნების დაცვაზე, მუდამ მხედველობაში გვაქვს (უნდა გვეკონფუს) არსებითად და მხო-ლოდ სალიტერატურო ენა, მის-თვის და მხოლოდ მისთვის და-მახასიათებელი ერთიანობა-მო-ნოლითობობით, სიმდიდრით, სიმწკრივით, დახვეწილობით და ამიტომ - გამძლეობითაც.

ისმის ბუნებრივი კითხვა: თუკი ქართული სალიტერატუ-რო ენა, რომელიც ყველა ამ თვისებითაა აღჭურვილი და, ამასთან, ესოდენ ხანგრძლივი ტრადიციების მქონეა, როგორ აღმოჩნდა დღევანდელ სავა-ლალო მდგომარეობაში? ანდა არის კი ეს ვითარება საგან-გაშვებ?

ცხადია, უმიზეზოდ არა-ფერი ხდება. გავიხსენოთ სა-ბჭოთა კავშირის დაშლის წინა პერიოდი - 1980-იანი წლები, რომლებიც ისტორი-აში შევიდა ე.წ. "გარდაქმ-ნისა" და "საჯაროობის" წლების სახელით. ფაქტობრი-ვად, ამ პერიოდიდან დაიწყო

ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებში თუნდაც სტი-ქიური, მაგრამ მაინც რე-ალური გადასვლა საბაზრო ეკონომიკაზე და ამის შესა-ბამისად - საზოგადოების დემოკრატიზაციის პროცესი. უამრავი პარტია და საზოგა-დოება, ასოციაცია, ლიგა, კავშირი თუ სხვა სახის გაერ-თიანება შეიქმნა. ყოველ მათ-განს სტირდებოდა და გაუჩნ-და კიდევ თავისი ტიპურა - სპეციალური ორგანო. ჩემს ხელთ არსებული ინფორმაცი-ით, თესტაციის სამინისტრო-ში დღემდე გარბელებულია რეგისტრაციაში 145 პარტია თუ საზოგადოება. ამის შემ-დეგ განა განსაკუთრდა ამდენი პურნალ-გაზეთის არსებობა?

ახლა ამ სიმრავლის ხა-რისხი ვიკითხოთ: საბჭოთა პერიოდის ბოლო ხანებში ჩვენს ქალაქში დაახლოებით 10 ქართული გაზეთი გამო-დიოდა (გველისხმობ ცენტრ-ალურს), რომელთა ენაც მეტყ-ველების კულტურის თვალ-საზრისით ნაესხეთი დამა-კმაყოფილებელი იყო და ეს იმიტომ, რომ თითოეულ მათ-განს ან თავ-თავისი სტი-ლისტი ჰქავდა ("საქ. რესპუბ-ლიკას" და მის წინამორ-ბედ "კომუნისტს" სტილისტე-ბის მოვლი ჯგუფი ჰქავდა თავისი საქმის შესანიშნავი მცოდნის, ლევან თოლორ-დავას ხელმძღვანელობით), ან საკმაოდ გაწვდილი ე.წ. ლიტ-მუშაკები, ანდა - ორივე ერ-თად. ახლა დავეფიქრდეთ: როცა დღეს ქალაქში მინიმუმ 10-ჯერ მეტი გაზეთი გამო-დის, ახლო საექვსო დიხსე-ბის კომერციული ინსტიტუტ-უნევერსიტეტ-აკადემიები ასე მომრავლდა ჩვენში, საიდან მოვეყვანდით მაღალი კვა-ლიტაციის მქონე ამაღ სტი-ლისტს, რედაქტორს ან თუნ-დაც კორექტორს? იმას ნუ დავიფიქვებთ, რომ "ეროვნუ-ლი მოძრაობისა" თუ "დაუმორჩილებლობის" წლებ-ში გაფიცულმა მასწავლე-ბლებმა ბავშვებიც ქუჩაში გამოიყარეს. ახლა ამ უკუ-მართობის ნაყოფს ვიძიოთ.

სად რა უნდა ესწავლათ მა-შინ იმ ახალგაზრდებს, ახლა რომ პურნალ-გაზეთების რე-დაქციებსა და რადიო-ტელე-ვიზიაში მიმობნეულან, როცა მათ უმრავლესობას იმხანად სკოლაში თითქმის არ უე-ლია? დავეუბროთ ამას ისიც, რომ ეს არის ძირითადად ტელევიზიის მაყურებელი და კომპიუტერთან მჯდომი, და

არა წიგნზე აღზრდილი თაო-ბა.

- საკმაოდ პირქუში სუ-რათი გამოვიდა...

- მე მხოლოდ ქართული ენის გასაჭირის მიზეზების ახსნა ვცადე. თორემ როგორ შეიძლება აქვე კარგიც არ ვთქვათ? ჩემი აზრით, ერთად-ერთი, რამაც გადაარჩინა ახ-ალგაზრდობა გაუნათლებლო-ბას, გახლავთ ძლიერი ტრად-იციული ოჯახები და, საბედ-ნიეროდ, სკოლებს ჯერ კიდევ შემორჩენილი თავდადებული მასწავლებლები. მაღლობა იმ-ერთს, რომ ჯერ კიდევ არ გამოლეულან საქართვე-ლოში გონიერი მშობლები, რომლებმაც პატარაო-ბიდანვე ჩაუნერგეს შვი-ლებს წიგნის სიყვარული, მიაჩვიეს ფიქრსა და აზროვნებას, ასწავლეს ენები, გაუღვივეს პუბანური ტრადიციები და განუვი-თარეს ესთეტიკური გე-მოვნება.

- როგორ ფიქრობთ, სალიტერატურო ენის რომელ უბანს უჭირს ყველაზე მეტად?

- არათუ ფიქრობ, არა-მედ, დარწმუნებულიც ვარ, რომ შევლას ყველაზე უფრო სტირდება ენის იმ სფეროს, რომელსაც ხელთ უკერია ფართო მოსახლეობის მეტყვე-ლებაზე ზემოქმედების ბერ-კეტები. ეს არის მეოთხე ხე-ლისუფლებად წოდებული ქუ-რნალისტიკა, მეტადრე ტელე-ვიზიისტიკა, რომლის ენო-ბრივ გადუნებაზე თუ ვიმსჯე-ლებთ, იგი ტოლს არ ღალეებს თვით პირველ ხელისუფლე-ბასაც. ერთ უბრალო მაგა-ლითს დავისახელებთ: ამ რამ-დენიმე წლის წინათ ერთი-ორმა ქურნალისტიკა თუ მათ-მა რესპონდენტებმა ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად ხმარებული იდიომა, ანუ მყარი გამოთქმა "მადლობა გადაუხადე" დამა-ხინჯა და მის ნაცვლად იხმა-რა "მადლობა მოუხადე". კარ-გად მახსოვს, ყველას როგორ მოგვკრა ყური ამ უხეშმა შეე-დომამ, მაგრამ ის იმდენად არატიპობრივ-და შემთხვევით ფაქტად მივიჩნიეთ, რომ მასზე ყურადღება არც კი გავვიმახ-ვილებოდა, სანამ ამ უწიგნურ-მა შეცდომამ არ იბარტყა და არ გავრცელდა მასობრივი ინ-ფორმაციის საშუალებებში. ამან აიძულა გაზეთ "მშვიდო-ბა" ყოველთა"-ს რედაქცია პროფესიული ლინგვისტი-ბა გაეკარებინა გაზეთის ფურ-ცლებზე და ზედისუფ რამდე-ნიმე ნომერში ასეთი განცხა-დებები გაეშვა: "გავსურს, წინა-სწარმადლობა გადაგიხადოთ ჩვენი გაზეთის წაკითხვისა-თვის" და "ბოდიში უნდა მოგი-ხადოთ, თუკი გაზეთში რამე არ მოგეწონათ".

დღესდღეობით მასმედია თითქმის გადამწყვეტ როლს ასრულებს საზოგადოებრივი აზრისა და თვით თანამედ-როვე საზოგადოების ჩამო-ყალიბებაში. ეს დიდ პასუ-ხისმგებლობას აკისრებს პრე-სის, რადიოსა და განსაკუთრ-ებით ტელევიზიის მუშაკებს. ქურნალისტიკებს უნდა ახსოვ-დეთ, რომ მათ მიერ მოწოდე-ბული მასალა გონებრივ და სულიერ საზრდოსთან ერთად, მეტყველების კულტურასაც უკალიბებს მსმენელს. ის უდა-ვო სიკეთე, რომ ჩვენი ახალ-გაზრდობა თავს ისე შეგო-ბილად აღარ გრძნობს ტე-ლევეკლამების წინაშე, როდ-ნიშნავს, რომ ენაზე მომდგარ სიტყვას მუხრუჭი არ ეს-აჭიროებოდა. არავის არა აქვს უფლება წინაპროთგან

ნამეკვიდრე ფრაზოლო-გია-იდიომატიკას ნებისმი-ერად უცვალოს სახე. ყოვე-ლივე ეს კლასიკის უცო-დინარობის ბრალია.

ჩვენი ზოგიერთი ქურ-ნალისტიკის მეტყველებას ნაკითხობისა და წიგნი-ერების კვალი რომ არ ატყვია, ეს მხოლოდ ჩემი აზრი არ არის. ამას წინათ, თუ არ ვცდები "რუსთა-2"-ში მიწვეულმა ახალ-გაზრდა გერმანისტმა ლა-შა ბაქრაძემ სწორეს ეს ნა-კლი უსაყვედურა თავისი (და მომდევნო) თაობის ქურნალისტიკებს, და იცით, რა პასუხი მიიღო მათგან? ყოველად უპასუხისმგებლო! ერთ-ერთმა (გოგონამ) მი-უგო: იცით, ენა წინ მიდისო (!). ამ ნათქვამით მან საკ-უთარი წიგნიერების დეფი-ციტ-ყოველგვარი სინდი-ლის ქნჯნის გარეშე - ენის წინსვლა-განვითარებას მი-აწერა. ვიფიქრე, გაუზარე-ბლად წამოსცდა-მეთქი. მა-გრამ იმდენი წუთში კიდევ უფრო უარესი მოვისმინე (ამჯერად ვაქისაგან): ასე რომ არ ვილაპარაკოთ, ხალხი ვერ გაგვიგებოსო. მაშასადამე, იმისათვის, რომ სწორად გაგვიგონ, თურმე მართებული "მა-ღლობა გადაუხადე"-ს ნაცე-ვლად ეს იდიომა უნდა და-ვამახინჯოთ და ვთქვათ "მადლობა მოუხადე". არც მეტი, არც ნაკლები! კიდევ კარგი, კომენტატორის სი-ტყუებს მომხიბლავი ღი-მილიც ახლდა (დამიფახეთ თქმითი), თორემ ამ გა-დაცემის მსმენელი თავს იმ დახლიდარად იგრძნობდა, რომელსაც იდიომატული რუსი "აფიცური" ვითომ განგებ "მდაბიური" ენით მოიღვრავდა - აქაოდა, "გა-ნათლებელი" ენას ვერ გამოეცხა.

რა თქმა უნდა, ეს რო-დი ნიშნავს, რომ საერთოდ არა გვაქვს კარგი დიქტო-რები. ცხადია, არიან და მათ შორის ახალგაზრდე-ბიც, მაგრამ ძირითადად ისინი უფროსი თაობიდან არიან და, ტელევიზიასთან შედარებით, ამ მხრივ რა-დიომაშუწვევლობა უკეთ გამოიყურება, უთუოდ რა-დიოს ხანგრძლივი ტრადი-ციის გამო.

- რა ტენდენციები შე-იმჩნევა ამჟამად ქართულ ენაში? დეკლარაციად მდი-დრდება იგი თუ ღარიბდებ-ბა? რამდენად სახიფათოა უცხოური სიტყვების მომა-ლება ქართულში?

- როდენ უცნაურა-დაც შეიძლება მოგეჩვენე-ნოთ, ორივეს დადებითად უნდა ვუპასუხო: თუ გა-ვითვალისწინებთ დამოუკი-დებელი საქართველოს მიერ უცხოეთის ქვეყნებო-ან დამყარებულ კონ-ტაქტებს საბაზრო ეკო-ნომიკაზე ჩვენი ქვეყნის გა-დასვლის კვალობაზე, ტერმინოლოგიური დეკლი-კის ინტენსიური გამდი-დრება ბუნებრივად უნდა მივიჩნიოთ: მენჯაქრ და მენჯაქრება, ვალუა და ვალუაქრება, ტერმინა-ლი, კონსენსუსი, ბარტერო, აუდიტო, ბროკერი და მრავალი სხვა ყველა გან-ვითარებული თუ გან-ვითარებადი ქვეყნის დეკლსიკური კუთვნილება და მათ ჩვენს ენაშიც დაიმკვიდრეს ადვილი.

პატივცემულ მკითხველ! მოდი, ერთი წუთით წარმოვიდგინოთ, რომ იტალიელებს მოჰპარეს “დუთაბრივი კომედია”, ესპანელებს “დონ კიხოტი”, რუსებს “ევგენი ონეგინი”, გერმანელებს “ფაუსტი”, ირანელებს “შაჰ-ნამე” და ა.შ.; დამერწმუნებით, რომ ამ ქვეყნებში ამის გამო მთელი ერი და ბერი აღიმადლებს ხმას და, როგორც იტყვიან, ქულზე კაცი გამოვა თავისი ერის სულიერი საგანძურის დასაცავად. საქართველოში კი... თქვენც არ მომიკვდეთ, მსგავსი არაფერი ხდება და არც მოხდება.

არადა, აი, 1994 წლიდან, მთელი მსოფლიოს გასაგონად ქართველთა უპირველესი სულიერი საგანძური, შოთა რუსთაველის “ვეფხისტყაოსანი” გამოცხადებულია ოსურ ეპოსად და ამის შესახებ ქართველთა 99,99 პროცენტმა (თუ მეტმა არა) ჯერ კიდევ არაფერი იცის.

საინტერესოა, “ვეფხისტყაოსანზე” ძვირფასი რაღა უნდა მოგეპარონ და მოგვტაცონ, რომ ჩვენი ინტელიგენციისა და სულიერი ცხოვრების კერებმა — როგორცაა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია და მისი საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილება, ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტი, ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, ჯერ კიდევ ახიზვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, შემოქმედებითი ორგანიზაციები, მრავალრიცხოვან ფულისმკეთებელ ე.წ. უნივერსიტეტებზე რომ არაფერი ვთქვათ, ხმა ამოიღონ და აღიმადლონ, მე ვამბობ, მსოფლიო არენაზე, თორემ ვერუვაკის რადიუსში რაც არ უნდა ილაპარაკო, რა ფასი აქვს, თუმცა არც ამ რადიუსში იკლავს ვინმე მაინცდამაინც თავს შერყვნილ-დამახინჯებული საქართველოს ისტორიისა და მიტაცებული სულიერი საგანძურის დასაცავად თუ დასაბრუნებლად (ტერიტორიებზე ხომ ლაპარაკი უდმეგია).

დიდი ილია ამ 100 წლის წინ დაწერილ თავის “ქეათა ღადადს” ასე იწყებს — “ჩვენისთანა დაბრევებული, დაბალ ღობედ მიჩნეული ერი, ჩვენისთანა სახელგატყილი, ძნელად თუ სხვა მოიძებნება დედამიწის ზურგზე ვინც გნებათ, ან ზედ გვაბიჯებს, ან გვქელავს და მიწასთან გვასწორებს, ღამის კავკასიის ქედს აქეთ ჩვენი სხენება გააჩანავოს, ქართველების სახელი დედამიწის ზურგიდამ ადგავონ და ჩალასავით ქარს გაატანონ.”

... ამ სერიის წინა წერილებში ვაჩვენეთ, აფსუა მეცნიერებზე რომ არაფერი ვთქვათ, თავად ქართველი მეკვლევერები, ძალით თუ უნებლიეთ, როგორ მონაწილეობდნენ და კვლავ მონაწილეობენ

Viva Historia (4)

ანუ როგორ გადააქციეს “ვეფხისტყაოსანი” ოსურ ეპოსად

საქართველოს ისტორიის უღვთოდ გაყალბებაში, რომლის წყალობითაც ქართველთა სახსენებელი, მართლაც, ღამის ამოაგდონ კავკასიაში.

ქართველ მეცნიერთა

მთლიანად შეურაცხყოფილია ქართველობა და დამახინჯებულია მისი ისტორია, რასაკვირველია, ოსების სასარგებლოდ, რომ ალაფერი ვთქვათ იმის შესახებ, რომ ქართველები მონათლულნი არიან ნეოფაშისტებად.

საქმე ის გახლავთ, რომ ეს 30 ათასი ტირაჟით გამოცემული თითქმის 600 - გვერდიანი წიგნია, რომლის სამეცნიერო პასუხისმგებელი რედაქტორი გახლავთ თავად თვითგამოცხადებული რესპუბლიკის პრეზიდენტი ლუდვიგ ჩიბიროვი, წლების განმავლობაში სხვადასხვა საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციების მონაწილე; ასეთი “საჩუქრის” სახით ჩამოაღწია ამ წიგნის რამდენიმე ცალმა ჩვენთანაც და ასე ვრცელდება იგი მთელს

მსოფლიოთი, თიტაცვიულ და გაყალბებულ საქართველოს ისტორიასთან ერთად.

ყველა ნორმალური სახელმწიფო და მისი სამეცნიერო დაწესებულებანი საერთაშორისო დონეზე ოფიციალურად გამოეხმაურებოდნენ, დაგმობდნენ და პასუხს გასცემდნენ თავისი ერის შეურაცხყოფელ ასეთ პასკვილს, ჩვენ კი...

ძალიან ძნელია ერთ საგანზეო წერილში თუნდაც უბრალოდ ჩამოვთვალოთ ის მონაწილენი, რაც ამ უნიკალურ ნაბოღვარ წიგნშია, მაგრამ ზოგიერთ მათგანს მაინც აუცილებლად უნდა შევეხეთ.

დავიწყოთ იმით, რომ ქართველთა სულიერი საგანძური “ვეფხისტყაოსანი” უცერემონიოდ, ხელის აუკანკალვლად გამოცხადებულია ოსურ ეპოსად, მის ავტორად კი დავით სოსლანი.

ვაი, ჩვენი ბრალი, როგორ ვიშლიდით ნერვებსა და თავს ვიმტვრევდით პოემის ავტორის ვინაობის გამოსაცნობად. აგერ თურმე ბატონებს ჩელეხსათსა და ჩიბიროვს ყველაფერი სცოდნიათ და აქამდე გვიმალავდნენ; როგორ ტყუილად ვიხდიდით იუბილეებსა და ვხარჯავდით სახსრებს თურმე “ოსური” ეპოსის მდიდრული გამოცემისათვის.

ნუ გაგიკვირდებათ, თუ სულ

გაგრძელება მე-4 გვ

სამაყმათა ჯომეზენ-ტყარი მონაგანებისათვის

თურმე ყველაზე ძლიერი და სტაბილური საბანკო სისტემები კი თხოულობენ პერიოდულ შერყევას. ამის საუკეთესო დადასტურებაა ა.შ.შ.-ის საბანკო სისტემაში რიგით მესამე რეფორმა.

1999 წლის ნოემბერში ბილ კლინტონის მიერ ხელმოწერილი ბრძანებულების თანახმად ამერიკულ ბანკებს მიეცათ უფლება ერთდროულად ეწარმოებინათ როგორც საანგარიშო-საკასო მომსახურება, ასევე ემუშავათ საფონდო ბაზარზე, რისი გაკეთებაც მანამდე არ შეეძლოთ. აღნიშნული რეფორმის გატარების უმთავრეს მიზეზად ასახელებენ მსოფლიო ბაზარზე ამერიკული ბანკების კონკურენტუნარიანობის ზრდას. მიზეზი საკმარისად გასაგებია, ამერიკაში ნებისმიერ მოსწავლესაც კი ესმის, რომ მსოფლიოში ყველაზე ძლიერი ამერიკული ბანკი უნდა იყოს. მართლაც გასაგებია, ქვეყანას, რომელსაც უდიდესი

მსოფლიოში არ გააჩნია უმსხვილესი ბანკები. ჯერ კიდევ 70-იანი წლების დასაწყისში იაპონელებმა და ევროპელებმა მათი შევიწროება დაიწყეს. დღეს კი ათეულ უმსხვილეს ბანკებს შორის, ამერიკული მხოლოდ ორია.

დაძაბული ვითარება დიდი ხანია შეიქმნა, მაგრამ გადაწყვეტილება რეფორმის დაწყების შესახებ მხოლოდ ერთი წლის წინ მიიღეს. ეს რაზე მეტყველებს? მაგალითად, 20 წლის წინ დაწყებული დისკუსია შესუღვების მოხსნის შესახებ შეიძლება კვლავ დიდხანს გაგრძელდებოდეს, მაგრამ გარკვეულმა მიზეზებმა გადაწყვეტილების მიღება დააჩქარა. რადგანაც ამერიკის საბანკო სისტემაში გატარებული ორი მიზეზი ეკონომიკური კრიზისი იყო, ლოგიკურია ვიფიქროთ, რომ მესამე რეფორმის დროს ამერიკელებს იგივე მიზეზი აშფოთებდათ.

ერთ-ერთი რეფორმა გამოიწვია 1929 წლის ოქტომბერში დაწყებულმა უდიდესმა დეპრესიამ. კრიზისის შედეგად ამერიკული ბანკები გაიყო კომერციულ და საინვესტიციო ბანკებად.

მეორე 1913 წლის რეფორმა 1907 წელს დაწყებული კრიზისის გამო გატარდა (სხვათა შორის ისიც ოქტომბერში დაიწყო).

საერთო მონახაზით, 1907 წლის კრიზისი 1929 წლის შესაბამისად ვითარდებოდა: ბაზრის გადატვირთვა, ფასების სწრაფი ზრდა, ზევივით მოვარდნილი გაკოტრებები, ბანკებთან შენაბრების გრძელი რიგები. პრეზიდენტმა თოედორ რუზველტმა (ეს იმ რუზველტის ნათესავია, რომელსაც საბანკო სისტემის გადასარჩენად საკმაოდ ძალიან შესწავლა, იძულებული იყო დახმარებისათვის 70 წლის ჯონ პიორტ მორგანისათვის მიემართა. ის ამერიკაში უმსხვილეს საფინანსო-საწარმოო დაჯგუფებას-მორგანების სახლს განაგებდა. ჯონ პიორტის აკონტროლებდა ფოლადის ტრესტს (მონოპოლიას, რომელ-

მაც ჩაელაპა ქვეყნის თურქულ მოვლი მერტალურგიულ მტელ, ისე რეგულირებული იყო ვერტიკალურად— დაწყებული მადნის მოპოვებიდან დამთარეგებული მზა პროდუქციით), სარკინიგზო კომპანიებს, მრავალ მსხვილ კორპორაციებს. ამ იმპერიის სათავეში იდგა ბანკი, რომელიც საფონდო ბაზარზე აქტიურად მუშაობდა და ამასთანავე კომერციულ საბანკო ოპერაციებს აწარმოებდა.

კრიზისმა მორგანის საფინანსო ძლიერება რამდენადმე შეარყია. (ფოლადის ტრესტის აქციების ფასი 1907 წლის იანვრიდან ნოემბრამდე 2-ჯერ დაეცა), მაგრამ მას ლიკვიდირებული საშუალებების მნიშვნელოვანი რეზერვი ღარდა, სასწორზე მხოლოდ ის დადეს. მორგანმა ბანკების გარკვეულ ნაწილზე გასცა 25 მლნ. დოლარი 10%-ით წელიწადში. გარდა ამისა, მან პირველად სთხოვა უმსხვილეს “დათვებს”, რომ გაეიდვისაგან თავი დროებით შეეკავებინათ. ამ მოთხოვნის

იღო. ერთმანეთის მიყოლებით მისი მოწინააღმდეგეები—როკველერი, პარიზი, შიფი, რაიანი — მიდიოდნენ მასთან, სთავაზობდნენ თავიანთი რეკომენდაციები და თხოვნიდნენ მითითებებს. მათ მიბაძეს ბანკების, სარკინიგზო გზებისა და სამეურნეო ტრესტების პრეზიდენტებმა... შეხვედრები, ჩვეულებრივ, მორგანის (კალკუ მდგარი სახლის ბიბლიოთეკაში) იმართებოდა. სანამ დაბალი რანგის ფინანსისტები სამომავლო გეგმებს სახავდნენ, ჯონ პიორტის მეზობელ ოთახში განუყრელ დიდ შავ სივარტეს მშვიდად აბოლებდა და მკაცრ სინუშეში პასიანსით ერთობოდა. როცა კრების მონაწილენი რაიმე გადაწყვეტილებას მიიღებდნენ, დიდი ფინანსისტი მათთან შევიდოდა, მოუსმენდა და როგორც ყოველთვის მხოლოდ “კი”-ს ან “არა”-ს იტყოდა. ხანდახან მას ფურცელზე ჩამოწერილ წინადადებებს შესთავაზებდნენ, მორგანი კი მათ უთქმელად ხედავდა... უფრო მაღალი დონის შეხვედრებზე მაგნატი მაგიდასთან ყველასთან ერთად იჯდა, ჩუმად ისმენდა და ერთ-ორ წინადადებას მხოლოდ იმტომ იტყოდა, რომ თავისი ძლიერებისთვის კიდევ ერთხელ გაესვა ხაზი.

მოკლედ, მორგანის თხოვნა ბრძანებას ნიშნავდა. 1907 წლის დეკემბერში მდგომარეობა გამოსწორდა. სწორედ მაშინ რეალურად დადგა საკითხი შექმნილიყო ცენტრალური ბანკი, რომელიც მანამდე ა.შ.შ.-ში არ არსებობდა. დისკუსიები 5 წელიწადს გაგრძელდა და 1913 წელს დაარსდა ფედერალური სარეზერვო სისტემა (თავისი არსით იგივე ცენტრალური ბანკი). ამერიკიდან ფსს ჩასაძირად განწირულ ამერიკულ ბანკებს დახმარებას უწევდა, ეს უკანასკნელები კი პრობლემებით აღსავსე საწარმოებს მხარში ამოუდგნენ. მაგრამ, სავსეა, რომ ბანკებმა წარმოებისთვის დახმარება შესძლეს, რადგან ამერიკის ეკონომიკური მასშტაბები დიდი ხანია თავის ბანკებს გასცდა. დღეს ამერიკის მორგანები არა მყავს.

მოამზადა ირმა ურბეა შეილმა.

მე-2 გვერდიდან

რა ენით წერს და მეტყველებს დღევანდელი საქართველო...

ამ ლექსიკონის სესხება სახიფათო არ არის, რადგან ქართულს მდიდარი სიტყვაწარმოებითი საშუალებები აქვს თავსართ-ბოლოსართების სახით და ისინი ამ სიტყვებს „აქართულებენ“. ავიღოთ სიტყვა ინფორმაცია, მისგან შეიძლება ვაწარმოოთ ახალი სიტყვები: საინფორმაციო, ინფორმაციული, ინფორმირება, ინფორმირებული და ა.შ. ადრინდელი რეგისტრის შემდგომ შეცვალა მერაბედი (მსგავსად მეშახტისა) და ა.შ.

ქართულში გვაქვს ქონების მაწარმოებელი ბოლოსართები: -ა, -ედი, -იანი, -ოვანი, -ოსანი. ზოგჯერ ისინი პარალელურადაც იხმარება, მაგ: სახელმწიფო სახელმწიფო, კლდინი და კლდოვანი... მაგრამ სამეცნიერო ტერმინოლოგიაში მათ შეიძლება გამოიყენებოდნენ ფუნქცია შეიძინონ. კერძოდ, სხვადასხვა ქიმიურ შედგენილობის მიუთხითებს ბრომიანი და ბრომოვანი, ქლორიანი და ქლოროვანი და სხვ.

მაგრამ თუ საერთაშორისო სიტყვატერმინების სესხება ქართულში აუცილებლობითაა გამოწვეული, სრული განუკითხობაა რეკომენდებული, აბრევია და ფონეტიკის წარწერებში. აქ უცხო სიტყვებს დიდი გასავალი აქვთ, მაგრამ სახელდება ხდება სრულიად გაუარესებლად, ყოველგვარი მოტივაციის გარეშე. გაუგებარია რატომ ჰქვია, ვთქვათ, ბენზინგასამართ სადგურს „ფორუმი“, ანდა კაფეს – „ექსცეზი“. ამის მაგალითები უამრავია.

საგანგებოდ მინდა შევჩერდე უცხოური საკუთარი სახელების ქართულად გადმოღების პრაქტიკაზე, განსაკუთრებით, სატელევიზიო ფილმების სერიებებში, თუმცა ამ მხრივ ხშირად ქრონიკაც სცოდავს. უგულებელყოფილია უცხოური ბეჭდების ქართულად გადმოცემის წესები, რომლებიც ჩართმადია ჩამოყალიბებული. განსაკუთრებით პრობლემური გახდა შეერთებული შტატების პრეზიდენტის გვარის გადმოცემა. ახალგაზრდა დიქტორები ინგლისურში გამოთქმის მიზაძეით ქლინტონის წარმოთქმამ და არ უფიქრდებიან იმას, რომ ინგლისურში ვაშინგტონიც და პიუსტონიც ასევე ფშვინიერად გამოითქმის, მაგრამ ქართულ დამწერლობაში მაინც ტ არის დადგენიებული და არა თ. შეფერდება კი ასეთია: ტტ, ხოლო თთ-თ. მაშასადამე, Clinton უნდა გადმოიცეს როგორც კლინტონი, ხოლო Thomas როგორც თომასი. მსგავსი კონკრეტული საკითხები ყოველდღიურად შეიძლება განდგეს და დაუშვებელია მათი გადაწყვეტა ქურნალისტის ინდივიდუალური გამოცდების მიხედვით. გასაგებია, რომ ქურნალისტმა შეიძლება ყველაფერი არ იცოდეს, მაგრამ ამ შემთხვევაში ის მაინც უნდა იცოდეს, ვის ან სად უნდა მიმართოს საკონსულტაციოდ.

რაც შეეხება გადარბევას, ეს ფაქტი სიჩაწულით უნდა დავადასტუროთ. აქ იმდენად არქაულ ლექსიკას და ანაქრონიზმებს არ ვგულისხმობ, რამდენადაც ჩვეულებრივია, თანამედროვე სიტყვების გაუგებარ და უსამართლო გაიყვანა ყოველდღიური ხმარებიდან. ერთ კონკრეტულ ფაქტზე მინდა გავემახვილო ყურადღება: ქართულ ენაში გვაქვს სინონიმები, რომლებიც სხვა სიტყვებთან შეხამებისას ნაწილდება დადებით და უარყოფით ფორმებთან. ასეთებია, მაგალითად, საქსებით და სრულიად.

ად. შევადაროთ ასეთი წყვილები. ერთი მხრივ: საქსებით შესაძლებელი, საქსებით დამაკმაყოფილებელი, საქსებით საქმარისი და, მეორე მხრივ: სრულიად შეუძლებელი, სრულიად დაუკმაყოფილებელი და ა.შ.

მსგავსად ამისა, ქონა-ყოლის აღმნიშვნელი ნეიტრალური აქვს, ჰყავს ზმნების სინონიმები – გააჩნია და აბადა ტრადიციულად მხოლოდ უარყოფით ნაწილაკთან იხმარება.

ქართული ენის ამგვარი თვისებები ხშირად განასხვავებენ მას სხვა ენათაგან და ეს სპეციფიკა მას უნდა შევეუნარყოთ. დღეს კი დედებთანთან მწერალად მყოფი ქურნალისტების „წყალობით“ ეს მეორე ტრადიცია მოიშალა და განუწყვეტლივ გვესმის ასეთი ფრაზები: „ყველა პირობა გააჩნია“, „დიდი პორტენციალი გააჩნია“ და მისთ. „აქვს“ ზმნას ამჟამად მხოლოდ საუველპური თემებზე საუბარში შეხვედებით. როგორც ჩანს, გააჩნია ზმნა უფრო „ფუნდამენტური“ და სერიოზული სადისკუსიო თემების შესაფერისად იქნა მიჩნეული. აი, ასეთი ენობრივი „კვლადულობა“ კი არ აღიღრმავს, არამედ აღარბევენ მას, მრავალფეროვნება ერთფეროვნებაზე დაჰყავს.

– რა აზრის ბრძანდებით ქურნალისტური ეთიკის შესახებ?

– ეს ცალკე თემაა, ძალიან სერიოზული და მრავალმხრივ მნიშვნელოვანი. ყველაფერზე აქ ვერ ვილაპარაკებთ, მაგრამ ორიოდ სიტყვით მაინც არ შეიძლება მას არ შევეხოთ.

უწინარეს ყოვლისა, შემოფოტებას იწვევს პრესაში უხამსი და უწმარწო სიტყვების დაუბრკოლებელი და გამომწვევი ხმარება. იქნებ ინტერესს მოკლებული არ იყოს თქვენივე იმის გაგება, რომ ინგლისურად ამგვარ სიტყვებს ეწოდება unprinted words, ანუ „დაუბეჭდავი სიტყვები“. მაშასადამე, იგულისხმება, რომ ბეჭდურ პროდუქციაში მსგავსი სიტყვების ხმარება მკითხველის შეურაცხყოფაა. დღეს კი არაერთ ქართულ გაზეთში, მათ შორის, უცხოეთში გამავალ ინტელიგენციის გაზეთშიც ეს სიტყვები არათუ მხოლოდ იხმარება, არამედ არაჯანსაღი ტკბობის საგნადაც კი ქცეულა.

მაგრამ ეს ტენდენცია არ არის ისოლირებული და ამოვარდნილი საერთო სისტემიდან. გადახედეთ ჩვენს პრესას, თუნდაც მხოლოდ სათაურებს და თქვენ დარწმუნდებით, რომ კრიტიკა ხელში თითქმის არ არსებობს. მას იშვიათი გამონაკლისის გარდა, ცვლის დემაგოგია, ცილისწამება, უტიფარი ტყუილი და ლანძღვა-გინება. ეს თანაბრად ეხება კერძო ინტერესებსაც და სახელმწიფოსაც. მაგრამ თუ პირველ შემთხვევაში ასეთი ხერხები უსაიმიოვნებას აყენებს ცალკეულ პირებს, მეორე შემთხვევაში ამგვარი ანგარიშსწორება დამანგრეველ ძალას იძენს სახელმწიფოებრივი ინტერესების თვალსაზრისით.

ჩვენი არცთუ შორეული წარსულის ჭკუის სასწავლებელი გაკვეთილები გვახსენებენ, რომ სიტყვიერი, იდეოლოგიური ბოროლით მზადდებოდა ილია ჭავჭავაძის მკვლელობა, პაოლიაშვილის თვითმკვლელობა და მერაბ მამარდაშვილის „ბუნებრივი სიკვდილი“. 1937 წლის მსხვერპლთა ტრაგიკული ბედი საშინელი განაჩენის შემამაზადებელი სიტყვიერი ფორმულირებებით გამოინასკვა და ჩვენს თვალწინ

მოხმდარი აფხაზეთის კონფლიქტი წინასწარ იდეოლოგიურად იყო შემზადებული „ომის პარტიის“ მიერ.

როგორც ვხედავთ, ლანძღვა-გინების სიტყვები არცთუ უწყინარია, როცა სამიზნედ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ფიგურა ხდება. ამ ფონზე აზრს კარგავს ისეთი „წერილ-მანების“ აღნიშვნა, როგორიცაა ინტერვიუ-ერის ცალმხრივობა (როცა მოწინააღმდეგეთაგან იგი მხოლოდ ერთ მხარეს ეკითხება), ანდა ქურნალისტის მიერ გაუთავებელი შეწყვეტინება რესპონდენტისა. (სხვათა შორის, რეპლიკებით ორატორის შეწყვეტინება ლენინის სახელს მიეწერება).

უთუოდ გამადიზიანებელია აგრეთვე ტელექურნალისტების მიერ უტაქტო (შენობით) მიმართვა თანატოლი ცნობილი პირებისადმი, ანდა ფაბილიარული მიმართვა ერთმანეთისადმი საკუთარი სახელების შინაურული ფორმებით და ამ სახელობა გამომდებული ხმარება ყოველ კითხვა-პასუხში, თითქმის ინფორმაცია ტელემაქურებელთათვის კი არ ყოფილიყოს განკუთვნილი, არამედ მხოლოდ ერთმანეთისათვის – დიალოგის მონაწილეთათვის. არც მწირი და გაუმართავი მეტყველების საკომპენსაციო ხელებით ლაპარაკი შევლის საქმეს. ასეთ ქურნალისტებს ძალიან გურჩევდა წაყითხათ ა. ჰეილის „საღამოს ახალი ამბები“, რომელიც ეძღვნება ქურნალისტების საქმიანობას.

– ამ ორიოდ წლის წინათ თქვენ წამოიწვეთ 5-წუთიანი ტელეგადაცემათა ციკლი „ჩვენი ენა ქართული“, რომელმაც მაშინვე დიდი პოპულარობა მოიპოვა. რატომ და როგორ წარმოიშვა ეს იდეა?

– ქართული სალიტერატურო ენის სიწმინდის დასაცავად დღეს ბევრი რამ კეთდება და ჩვენი (ივ. გიგინეიშვილის მიერ დაარსებული) განყოფილების ერთი ძირითადი საქმიანობაც ეს გახლავთ. მუშაუდება ენობრივი ნორმების პროექტები; გამოდის სპეციალური კრებული „ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები“; (უკვე წარმატებით გამოვიდა ე. თოფჩიას და ივ. გიგინეიშვილის ორთოგრაფიული ლექსიკონის ახალი გამოცემა სხვადასხვა გაზეთში სპეციალური რუბრიკა ეძღვნება ამ საკითხებს; დიდ როლს ასრულებს ამ მხრივ თ. ხმალაძის შესანიშნავი ყოველკვირეული რადიოგადაცემა და ქურნალი „ბურჯი ეროვნებისა“ (რედ. გ. გოგოლაშვილი). მოგახსენებთ, ქვეყნის პრეზიდენტთან არსებობს სახელმწიფო ენის კომისია, ენის სახელმწიფო პალატა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ქართულ ენას, თავისი სახელმწიფოებრივი სტატუსის შესაბამისად, თავად სახელმწიფო, მისი პირველი პირი მეურვეობს.

მაგრამ იმ სიძნელეთა დასაძლევად, რომლებზედაც ინტერვიუს დასაწყისში მოგახსენეთ, ყველაფერი გზა არ ჩანდა და აი, პარლამენტის სახელმწიფო ენის ქვეკომიტეტის თავმჯდომარემ, ჩვენმა ცნობილმა მეცნიერმა და მთარგმნელმა მანანა გიგინეიშვილმა მისივე ინიციატივით საგანგებოდ მოწვობილ საპარლამენტო გაფართოებულ სხდომაზე თავის ვრცელ გამოსვლაში შემოგვთავაზა

ფართო მოსახლეობის დარწმუნებად კონკრეტული შეცდომების გაქორწინებად კომპაქტური ხერხი. ამ წინადადებას მრავალმა ჩვენმა მოღვაწემ დაუჭირა მხარი.

ერთი წლის შემდეგ, 1998 წლის 26 მაისს – საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს – ეს გადაცემა პირველად გავიდა ეთერში. იმ მრავალმა გამოხმაურებამ, ამ გადაცემებს პირველი დღიდანვე რომ მოჰყვა, (სექტემბრიდან ამ საქმიანობას აგრძელებს ჩვენივე განყოფილების ახალგაზრდა თანამშრომელი ნინო ჯორბენაძე), თვალნათლივ გვიჩვენა, თუ რამდენად მოწვევითელი ყოფილა ჩვენი მოსახლეობა მშობლიურ ენაზე სწორი მეტყველების დაუფლებას. ვსარგებლობ შემთხვევით და ყველას, ვინც კი მაღლობით, შენიშვნებითა თუ საქმიანი წინადადებით გამოგვეხმაურა, დიდ მადლობას მოვასხვებ. განსაკუთრებული მადლობა ეკუთვნის გადაცემის უცვლელ მონაწილეს ბ-ნ გიორგი გუგუშვილს, ჩემს მუდმივ თანამდგომელ – ქნ ანა კალანდაძეს, ქნ ზინა კვერნჩილაძეს, ბ-ნ კვენი ხარაძეს (რომელიც თითქმის არც ერთ გადაცემას არ ტოვებდა უუფრადებოდ), ბ-ნ ლევან თოლორაძეს, ბ-ნ ავთანდილ არაყიშვილს... ყველას ვერ ჩამოთვლის კაცი. რამდენიმე მწერალმა თავის ნარკვევებში მთელი პასაჟები უძღვნა ამ გადაცემას.

მადლობელი ვარ იმ უცნობი გამგულეებისაც, ქუნაში რომ გაუფრთხილდნენ და სიმპათიით შემომხმინებნენ. ცხადია, ყველა ეს თბილი გრძნობები ისევ ჩვენს დედაენას ეკუთვნის.

– პოპულარულ გადაცემას მუდამ თან სდევს კურიოზებიც...

– კურიოზებს ხომ ნულარ იტყვით. მეორე თუ და მესამე გადაცემის შემდეგ იშვიათად, ყველადაცემის ცნობილი ანეკდოტი, რომელშიც „დედა“ ნახსენები და რომლის ავტორობასაც რამდენიმე კაცი იხმებს. სულ მალე დამირეკა ახალგაზრდა რეჟისორმა, რომელმაც ნებართვა მოხიოდა თავის ფილმში ერთ-ერთი ჩემი ტელესიუჟეტის გამოყენებაზე იყენე ნაკლებ თავაზიანებით – ეს პოლიტიკოსებს ეხებათ: ორმა პარტიამ „შეცდომა“ და „სწორია“ თავიანთი პოლიტიკური მეტოქის წინააღმდეგ გამოიყენეს (ერთხელ–დისაინითურთ). რამდენიმე ქურნალისტმა ეს „მეთოდი“ კომპოზიციურ ხერხად გამოიყენა ოპონენტთან საპაექროდ და ა.შ. მართალი გითხრათ, ერთხანობას მეშინოდა კიდევ სუფრაზე და, ასე გასინჯეთ, თვით პანაშვიდებზე გამონენა – მაშინვე ამ თემაზე დამიწვიბდნენ საუბარს. ამას წინათ, ერთი წლის პრეზენტაციაზე სიტყვით გამოსვლის წინ გამოცხადდა: ახლა კი სწორი იქნება, თუ სიტყვას მივცემთ... და იქვე „ფიქრიად“ გამოცხადდა. მეც, რა თქმა უნდა, ხელიდან არ გავუშვი შემთხვევა, და სცენისაკენ მიმავალმა, გაუფრთხილ: „შეცდომა ფიქრია, სწორია შუქია!“ ექსპრომტს დიდი ფეხები აქონდა.

– ახლო მომავალში ხომ არ აპირებთ ბროშურის სახით გამოსცემ ციკლი „ჩვენი ენა ქართული“, რომ მოთხოვნილებაც უკვე არსებობს სასოგადოებაში?

– ინტერნეტში უკვე შეაქვთ და, ალბათ, მალე გამოვაქვეყნებ.

– გამაღობთ!

ესაუბრა ანა ჯოჯუა

Viva Historia (4) ანუ როგორ გადააქციეს „ფეხისტყალის“ ოსურ მოსა

მე-3 გვერდიდან

ცოტა ხანში ოსი „მეცნიერები“ პოემის ცნობილი სტრიქონის ასეთ ინტერპრეტაციას შემოგვთავაზებენ: „ეწერ ვინმე ოსი მელექსო“; რა დაუშლით, მე თქვენ გატყვით და რომელიმე ქართველი მეცნიერი წამოვარდება სავარძლიდან გაბრაზებული, თუ თავად ოს „მეცნიერებს“ გაუწყლებათ შუბლზე ძარღვი!

მკითხველს ალბათ ეცოდინება, რომ ამ რამდენიმე ხნის წინათ კიდევ ერთი მეზობელი ხალხის სხვის კულტურაზე მონადირე ვაიმეცნიერებმა სცადეს „ვეფხისტყაოსანის“ მითისება, მაგრამ, ამბობენ, მაშინ მათი განზრახვა უბრალო ბორჯომის ბოთლმა ჩაშალა; ახლა კი რა გვეშველება – დავით სოსლანი ხომ დიდი თამარის თანამეცხედრე იყო.

ერთი რამ დაგვრჩენია ქართველებს სანუგეშოდ, რომ შევეკითხოთ ამ „გენიალური აღმოჩენის“ ავტორებს – ნეტავ, რამდენი „ვეფხისტყაოსანისნაირი“ პოემა ჰქონდათ ოსებს, რომ ოსმა ავტორმა ასეთი ხელ-

თუქმნელი პოემა მაინცდამაინც ქართულ ენაზე დაწერა და ორიოდ ოსური სიტყვაც არ ჩააყოლა შიგ. ან კიდევ, როგორ და რატომ მოხდა, რომ ამ ამბავს ამდენ ხანს გვიმაღავდნენ ჩვენ-ბრიყვ ქართველებს და მაინც და მაინც მხოლოდ 8 საუკუნის შემდეგ გაგვიმხილეს ეს მარტოვანი.

რა ბედნიერებაა, რომ ამ „მეცნიერებმა“ გადაგვარჩინეს პოემის მორიგი იუბილეს გასამართავი სახსრებისაგან.

...ამაზე იტყვიან – უპატრონო ქვეყანას, ეშმაკები დაეპატრონენო. ამ ვეებერთელა წიგნის პირველსავე გვერდზე დაბეჭდილია ერთიანი ოსური სახელმწიფოს რუკა (იხ. რუკა №1) – ჩრდილოეთ და სამხრეთ რესპუბლიკე-

ბის გაერთიანებით, და, რასაკვირველია, წიგნის შემდგენელი რედაქტორები არად დაგიდევნენ იმას, რომ საქართველოსა და მსოფლიო ისტორიამ არავითარი „სამხრეთი ოსეთი“ არ იცის, საბჭოთა პერიოდის გარდა, და რომ არსებობდა და არსებობს ერთადერთი „ოსეთი“ კავკასიონის ქედს გადაღმა; ამიტომ, რომ „ქართლის ცხოვრება“ ჩელეხსათ–ჩიბიროვისა და მათი კომპანიის მიერ გამოცხადებულია ცრუმეცნიერული მატრიანების კრებულად, რადგან მასში

არაერთხელაა მოთხრობილი, თუ როგორ იბრძოდნენ ქართველი მეფეები საქართველოში ოსთა ექსპანსიის წინააღმდეგ და როგორ აღკვეთდნენ ხოლმე საქართველოში მათი დამკვიდრების მცდელობას. მარტოოდენ გიორგი ბრწყინვალის გახსენება კმარა, რომელმაც XIV საუკუნეში სასტიკად დაამარცხა და

თავიანთ ნამდვილ სამშობლოში, კავკასიის ქედს მიღმა გადაარეკა ჩვენში დამკვიდრების მოსურნე ოსი დამპყრობლები.

... წიგნის შემდგენელ-რედაქტორები დიდი სიამაყით წერენ ულამაზეს „ოსურ“ ბუნებაზე მტკვრისა და რიონის აუზებში, რომელთა შენაკადებია: დიდი ლიახვი, ლესურა, ქსანი, არაგვი, ჯეჯომა და ა.შ. და მკითხველს, რასაკვირველია უმაღლეს იმას, რომ ყველაფერი ეს ქართულია და ოსებთან საერთო ისა აქვს, რომ ამ ხეობებში ამ ორიოდ საუკუნის წინათ, ქართველთა გულმოდგინებისა და დოყლაპიობის წყალობით დაიწყო ოსების ჩამოსახლება ლიხის ქედს აქეთ ისტორიული საქართველოს მიწა-წყალზე.

შემდგენელ რედაქტორებს უკომენტაროდ მოჰყავთ დიდი ივანე ჯავახიშვილის ერთ-ერთი ადრინდელი მოსაზრება-ვარაუდი, რომ კავკასიაში ქართველები მისული უნდა იყვნენ სამხრეთიდან. (რომელიც შემდგომმა კვლევებმა არ დაადასტურა) და

გაგრძელება მე-6 გვ

იაკობ გოგებაშვილის პოლიტიკური შეხედულებები (თვითმმართველობის, სოციალური ბარდამებისა და დემოკრატიის შესახებ)

იაკობ გოგებაშვილს ხშირად მხოლოდ დიდ პედაგოგად, სასკოლო სახელმძღვანელოების, დიდაქტიკური წიგნების ავტორად მიიჩნევენ და ვერ აღიქვამენ მისი პოლიტიკური აზრების დონეს. სინამდვილეში მას ჰქონდა გამოკვეთილი პოლიტიკური პროგრამა, რომელიც რეალობასა და ოპტიმიზმს, პოლიტიკური მოვლენებისა და პროცესების ობიექტურ შეფასებას, „შესაძლებლობების მაქსიმუმის“ გამოყენებისაკენ სწრაფვას, ზომიერების გრძნობას ეფუძნებოდა. გოგებაშვილის პოლიტიკურ შეხედულებებს დიდ სიღრმეს ანიჭებდა მისი ანალიტიკური აზროვნება, განსწავლულობა და ერუდიცია, მეცნიერების მრავალი დარგით დაინტერესება, მსხვილი პოლიტიკური აღდგო, სწორი პოლიტიკური დასკვნების გამოტანის უნარი, ნათლად და გასაგებად წერა, გაბედული და უშიშარი მოქმედება, ერის წინაშე უზუნავესი პასუხისმგებლობის შეგნება.

გოგებაშვილის პოლიტიკური შეხედულებების მრავალწახნაგოვანი სექტორიდან (მშობლიური ენა - პოლიტიკური ბრძოლის მწვევე ასპარეზი, ეროვნული ინტერესები და ეროვნული ერთიანობა, ტერიტორიული მთლიანობა და დამოუკიდებლობა, პატრიოტიზმი და ჰუმანიზმი, წოდებათა ერთიანობა, ქრისტიანული რელიგია და ზნეობა და სხვ.) ამჟამად საუბარი გვექნება თვითმმართველობის, სოციალური გარდაქმნებისა და დემოკრატიის საკითხებზე.

ცოტა რამ ისტორიიდან. რუსეთთან შეერთების შემდეგ საქართველოში მმართველობის სისტემა მთლიანად შეიცვალა. დამკვიდრდა რუსეთის საგუბერნიოს მართვა-გამგებლობა, ქვეყნის კოლონიზაცია და რუსიფიკაცია. ტრადიციული მართვა-გამგებობის სისტემის რადიკალურმა მსხვერვალმა, საქართველოში მეფის ხელისუფლების ამოკვეთამ, ჩვენი ქვეყნების მაზრებად და გუბერნიებად დაყოფამ, ძირძველ ქართულ მიწაზე ბიუროკრატიული კოლონიური რეჟიმის გაბატონებამ, ერთმორწმუნე „შფარველის“ განუკითხაობამ და თარეშმა მოსახლეობის საყოველთაო უმარყოფილება გამოიწვია.

ცნობილია, რომ უძველესი დროიდან საქართველომ საზოგადოებრივი ურთიერთობის ყველა ფორმა განვლო. აქ ფუნქციონირებდა პირველყოფილი პოლიტიკური ინტერესები: გვარი, თემი, ტომი, ხევი, ტერიტორიული ერთეულის ორგანიზაციისა და კოლექტივის საქმეთა დამოუკიდებელი გამგებლობა. „თემის“ ხელისუფალი (მამასახლისი, ხევისბერი, ხუცესი, ქვეხა, დეკანოზი, კანდელაკი) საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში განაგებდნენ სამოქალაქო და სასულიერო საქმეებს, ფლობდნენ შიგნასაოფლო, საქალაქო და საოჯახო ურთიერთობათა მოწესრიგების ფუნქციებს. ავიღოთ თუნდაც თვითმმართველობის ისეთი განსხვავებული ცნება, როგორიცაა „ხევი“, რომელიც ადრინდელი ფეოდალური ურთიერთობების პირობებში წარმოადგენდა სახელმწიფოს ძირითად სოციალურ-ეკონომიკურ სტრუქტურულ ელემენტს. სა-

კუთარი მმართველობა ჰქონდა ტომსაც, რომელსაც სათავეში ედგა სამხედრო და სამოქალაქო საბჭო. ნათელმა ეროვნულმა გონებამ შექმნა პოლიტიკური ინსტიტუტი - „დარბაზი“- სათათბირო სამეფო საბჭო, პარლამენტის მსგავსი დაწესებულება, მისი წინასახი. საქართველომ რენესანსითა და ჰუმანიზმით რამდენიმე საუკუნით გაუსწრო დასავლეთ ევროპას. ასეთი უმდიდრესი მემკვიდრეობის ქვეყანას თავს მოახვიეს მიუღებელი და გაუგებარი, ჩვენში დამკვიდრებული პირველყოფილი პოლიტიკური ინსტიტუტებისა და დემოკრატიული ელემენტების დამრთუნავი მართვა - გამგებობის უცხო ფორმები.

იმპერიის ხელისუფალი კატეგორიული წინააღმდეგნი იყვნენ საქართველოსათვის იმდენი დემოკრატიული უფლებები მაინც მიეცათ, რამდენიც რუსეთის ცენტრალურ ნაწილში ჰქონდათ (რუსეთში 1864 წლიდან შეიქმნა თვითმმართველობის ორგანო - ერობა). ეს გასაგებია, თვითმმართველობა საქართველოში მიმართული იქნებოდა „სასოფლო მმართველობის ქაოსის“ წინააღმდეგ, „შეარბილებდა“ რუსი მოხელეების თვითნებობასა და განუკითხაობას. აი რატომ არ სურდათ საქართველოში ერობის შემოღება. გოგებაშვილის მოღვაწეობის პერიოდში თვითმმართველობა ასე იქცა მიუწვდომელ სურვილებად და სანატრელ ოცნებად.

ყოველივე ზემოთქმულის გარეშე გასულიყოფილი თვითმმართველობისადმი გოგებაშვილის დამოუკიდებლობის სწორი აღქმა. საქართველოს სრული უფლებების პირობებში თვითმმართველობას იგი სამართლიანად მიიჩნევს ხალხის განათლებისა და კულტურის განვითარების აუცილებელ პირობად, ქვეყნის წინსვლის საწინდრად, დემოკრატიული მონაპოვრის დაცვის მყარ საფუძვლად, თავისებურ ავტონომიად. „თვითმმართველობა, - მიუთითებდა იაკობი, - ავტონომია საქართველოს ჩვენი ძირითადი რწმენა იყო ყოველთვის... თვითმმართველობის პრინციპი აღიარებულია როგორც უსატიტოესი და აუცილებელი პირობა ხალხის კულტურის განვითარების, ჭეშმარიტის განათლების. გარკვეულ პერიოდში ასე იქცა ავტონომია მოთხოვნების „მაქსიმუმად“, რომლის მიღება შეიძლებოდა გონივრული, გეგმაზომიერი, ფრთხილი პოლიტიკით, შეუძლებელზე უარისთქმით, გაუმართებელი რისკის გამორიცხვით. „მიუწვდომელის“ მოთხოვნა დაამსხვრედა მინიმუმის მიღების ოცნებასაც, გააბატონებდა პესიმიზმს, დამრთუნებლად იმოქმედებდა გამათავისუფლებელ მოძრაობაზე. გოგებაშვილის აზრით ავტონომია დამკვიდრება უკვე სანატრელ თვითმმართველობას.

გოგებაშვილი ვერ ურიგდებოდა ენისა და კულტურის - ერის ძირითადი განმასხვავებელი ნიშნების დაცვა-განვითარების შემაფერხებელი ან გამოპრიცხავი მმართველობის დამკვიდრებას. მისი აზრით „... ისტორიის მსვლელობამ აუცილებელი გახდა იყოს საქართველო განუყოფელი ნაწილი რუსეთის სახელმწიფოსი, მაგრამ ნაწილი

თავისებური: საკუთარი ენით, კულტურით, თვითმმართველობით“.

გოგებაშვილი თანახმა იყო მიეღო შეკვეცილი უფლებების მქონე ავტონომია. როგორი უნდა ყოფილიყო რუსეთის იმპერიის იძულებისა და დათრგუნვის ბერკეტები, რომ გოგებაშვილს ზემოთქმული მოსაზრება გამოეთქვა. ეს იყო საშინელი დამრთუნებელი ძალის, გიგანტური იმპერიისადმი არა უსიტყვო მორჩილება, არამედ პირველ რიგში საქართველოს ბედზე ზრუნვა. იაკობს შესანიშნავად ესმოდა, რომ მაშინ რუსეთთან იარაღით დაპირისპირებას მოჰყვებოდა ტრაგიკული შედეგები, გაუთავებელი უთანასწორო დამღუპველი ომები, საშინელი რეპრესიები, ქართველთა ფიზიკური განადგურება. სწორედ უმკაცრესმა რეალურმა ვითარებამ აიძულა გოგებაშვილი ავტონომიის მოთხოვნით, თვითმმართველობის უფლებით „დაკმაყოფილებულიყო“, თუმცა სრულ დამოუკიდებლობაზე ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენასა და დემოკრატიულ გარდაქმნაზე ოცნებობდა. ავტონომიის უფლების მოთხოვნა ცარიზმთან შემრიგებლური პოლიტიკის გატარებას როდი ნიშნავდა. რუსეთთან ერთიანობის აუცილებლობის აღიარება მას ხელს არ უშლიდა ებრძოლა ცარიზმის წინააღმდეგ თავისი ქვეყნის უფლებების გაფართოებისათვის.

თავისებური გაფრთხილებად ააისმოდა ალაბაშვილის ნათქვამი: ძლიერ რუსეთს „... თვით რკინის კანცლერი, გერმანიის ბისმარკი ელაქცებოდაო“. თავი შევიკავოთ რუსეთის წინააღმდეგ შეიარაღებული დაპირისპირებისა და ავანტიურისტული გამოსვლებისაგან, აკეიბებული მოსახლეობისა და აბოიციურობისაგან, გაუმართლებელი მსხვერპლის გაღებისაგან - ასეთი იყო იაკობის შეგონება.

გოგებაშვილის პოლიტიკური კრელოს განმსაზღვრელ ერთ-ერთ სტატიაში უდიდესი დღის ვარმები (1905 წ.) ყურადღება მახველდება კონკრეტული ისტორიული პირობების მიერ გამოტანილ „განაჩენზე“ - გარკვეულ მომენტამდე უარი ეთქვათ დამოუკიდებლობის მოთხოვნებზე, „უტოპიურ ზრახვებზე“, სერებების „არასახარბიელ ბედზე“ (1878 წლის დამოუკიდებლობის მიღების შემდეგ სერებებს გამოუმეტო ებრძოდნენ, ანადგურებდნენ და აწიოკებდნენ თურქეთი და ავსტრია-უნგრეთი).

ავტონომიით „შემოფარგვლა“, თვითმმართველობასა და კულტურულ მშენებლობაზე მთავარი ყურადღების გადატანა, შესაძლებლობის მაქსიმუმის მიღწევასა და დემოკრატიული განვითარების უკეთესი პირობების შექმნაზე ფიქრი განსაზღვრავდა გოგებაშვილის პოლიტიკური შეხედულებების მთავარ მიმართულებას, ასახავდა მწარე ისტორიულ გამოცდილებას. ამან განაპირობა მისი უკომპრომისო ბრძოლა ავტონომიის მოწინააღმდეგეთა გამოსაშკარავებლად. მართლაც, იაკობი აკრიტიკებდა ყველას, ვინც ავტონომიის წინააღმდეგ „უმაჯობის პოზიციებიდან“ გამოდიოდა და პოპულისტური ღოზუნგებითა და მოთხოვნებით „გამორჩეულ პატრიოტებად და ერისკაცებად“

გვევლინებოდა, სინამდვილეში მოუმიწვევებელი, ავანტიურისტული მოთხოვნებით საზოგადოებრივი აზრი შეცდომაში შეჰყავდა. შეუძლებლის „... პოტინი, - წერდა იაკობი, - შესაძლებელსაც გვაკარგავინებს. დიახ, საჭიროა, ფრიად საჭირო რეალური პოლიტიკა, რომლის წყალობით დღეს ჩვენ ავიღებთ ერთ პოზიციას, ხვალ მეორეს, ზეგ მესამეს და ასე დავისაკუთრებთ მთელს ციხე-ქალაქს კეთილდღეობისას“. რეალური პოლიტიკის შემუშავება, „კეთილდღეობის ციხე-ქალაქის თანდათანობით დასაკუთრება“, „შესაძლებლობის მაქსიმუმის“ რეალიზაციისაკენ მისწრაფება, ზომიერების გრძნობა, მართლაც, ნათელ ზოლივით გასდევს გოგებაშვილის პუბლიკაციას, მთელს შემოქმედებას და დღესაც ანგარიშგასაწევია.

ავტონომიის მიღებით, სუვერენიტეტისა და დემოკრატიის გრძელ, წინააღმდეგობით სავსე გზაზე გადაიდგებოდა ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი, რომელსაც სხვა ნაბიჯები უნდა მოჰყოლოდა. ეს იდეა ამოძრავებდა გოგებაშვილის შეურთებელ ბრძოლას რუსეთის მონარქისტულ წყობილებასთან, რომელიც ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების გადაუღებელ ჯვრის წარმოადგენდა. ცარიზმი ყოველმხრივ აფერხებდა საქართველოს ადგილობრივი კადრების მომზადებას და ერის გონებრივი და ფიზიკური პოტენციალის მთელი ძალით ამოქმედებას. ამანვე განაპირობა იაკობის შეკვადი პოზიცია ფეოდალური წყობილების შეცვლის აუცილებლობის შესახებ.

ავტონომიის მოთხოვნა განპირობებული იყო ცხოვრებისეული სინამდვილით, დაკარგული უფლებების რაღაც ნაწილის მიღების დაუოკებელი სურვილით. „... საქართველო, - წერდა გოგებაშვილი, - რუსეთს იმ პირობით შეუერთდა, რომ იგი საერთო სახელმწიფოს ავტონომიურ ნაწილად დარჩენილიყო და სრული შინაური თვითმმართველობა, ნაციონალური თავისუფლება ჰქონოდა და თავისი თავის ბატონი ყოფილიყო. დროა - ეს პირობა სავსებით იქნეს შესრულებული და მოისპოს საბუთი ქართველთა“ დრტინვისა, მოისპოს მთელი საუკუნის უსამართლობა“. ციტატის მიხედვით ავტონომიაში ნაგულისხმევია სრული ეროვნული თვითმმართველობა, რაც, გოგებაშვილის აზრით, უზრუნველყოფდა საქართველოს პარლამენტის არჩევას, ეროვნული კანონების შემუშავებას, ქართული სკოლების დაარსებას, ჩვენი უნიკალური თვითმყოფადი კულტურის დაცვას. აღმინისტრაციული ორგანოებისა და სასამართლოს ენა იქნებოდა ქართული, ეკლესია მიიღებდა ავტოკეფალიას. გოგებაშვილი მოითხოვდა ამ პირობათა პატიოსნად შესრულებას, რაც დამატარებდა საქართველოს დემოკრატიულ გარდაქმნებს, საზოგადოებრივ პროგრესს, გააუმჯობესებდა სოციალურ მდგომარეობას. სრული უფლებების პირობებში ავტონომიის შესახებ გოგებაშვილის პირობებს უეჭველად გამართლებდა. ავტონომიისადმი „ერთგულუბანს“ განაპირობებდა ზრუნვა ერის უფლებების გაფართოებაზე, რაც

შესაძლებელი იქნებოდა გამოუმუშავებული პოლიტიკური ბრძოლებით, ეროვნული მოძრაობის აღმავლობით.

პოლიტიკური პროცესების ანალიზმა გოგებაშვილი აიძულა დროებით უარი ეთქვა საქართველოს სრული დამოუკიდებლობის მოთხოვნაზე. ეს იყო იძულებითი ნაბიჯი, საკუთარი იდეალებისა და მისწრაფებების წინააღმდეგ გამოსვლა, აზრების შენიღება. მართლაც, რა აზრები და მისწრაფებები, შინაგანი განცდები დაელო საფუძვლად გოგებაშვილის მოსაზრებებს, როგორი იყო მისი განზრახვა, შეგვიძლია გავიგოთ პოლიტოლოგიის პერმენუტიკული მეთოდოლოგიის (ფარული აზრების ამოცნობა) მომარჯვებით. ზემოაღნიშნულ საკითხებზე იაკობის პოლიტიკური შეხედულებების სხვა მეთოდოლოგიით ახსნა ზედპირულად, მოვლენების არსში ჩაუწვდომლად თუ შეიძლება. შემთხვევითი როდი იყო, რომ დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის მომქანცველ, ეკლიან გზაზე ავტონომიის მიღების მიზანშეწონილობას მოწინააღმდეგეებიც ჰყავდა. ამის გამო იგი მიუთითებდა, რომ ტერმინმა ავტონომია „... ბევრი გააცვიფრა, გააკაპასა და საომარ ფეხზე თურმე დააყენა ჩვენს წინააღმდეგ“.

ნიშანდობლივია, რომ ავტონომიის გოგებაშვილი განიხილავდა ცენტრალური ხელისუფლების მიერ გარკვეულ „დათმობად“, ცარიზმის ძველამოსილების რაღაც ფორმით „შესუსტებად“, საქართველოსადმი „ნდობის ამალგებად“, მისი უფლებების გარკვეულ ზრდად, სოციალური ცვლილებების დამატარებლად, დამოუკიდებლობის მიღწევის საბოლოო მიზნის მიღწევაში შუალედური რგოლის შემსრულებლად, დემოკრატიული ელემენტების ტრადიციების განვითარების ხელშეწყობ ფაქტორად.

ამრიგად, ავტონომიისათვის ბრძოლას იაკობი განიხილავდა საქართველოს დამოუკიდებლობისა და დემოკრატიული გარდაქმნების შემადგენელ ნაწილად. ამასთან, საქართველოს სრული დამოუკიდებლობა მას შეუძლებლად მიანდა რუსეთის რადიკალური დემოკრატიული გარდაქმნების გარეშე. ამ პროცესებზე ბევრად არის დამოკიდებული ჩვენი ქვეყნის დღევანდელი განვითარებისა და რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის პერსპექტივებიც.

გოგებაშვილი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობდა ქალაქის თვითმმართველობას (საბჭო) და მისი გამოცდილების შესწავლას. იგი თვითმმართველობას მიიჩნევდა გარკვეულ პოლიტიკურ და კულტურულ სკოლად, რომელიც წვრთნის ადამიანს, ამაღლებს მაღალი პოლიტიკური ასპარეზისათვის, უზიარებს გამოცდილებას, ავაზრუნებს გონებას, განავითარებს ნიჭს, ადამიანებთან კონტაქტების დამყარების უნარს, სახელმწიფოს მართვის ჩვევებს, გამოუმუშავებს ეკონომიკისა და პოლიტიკისადმი ინტერესს, დამოუკიდებელი აზროვნების უნარს.

კოტე ტოტოჩავა
ისტ. მეცნიერებათა დოქტორი
გაგრძელება მომდევნო
ნომერში

მე-4 გვერდიდან.

ასკენიან – რაკი ეს ასეა, მაშინ საქართველოს აბორიგენები ოსები ვიქნებოდითო (!?). ასე, რომ ქართველთა სახსენებელი კავკასიაში კი არა, მგონი, სხვაგანაც სრულიად აღარსადაა – (იხ. რუკა №2)

ახლა უძველესი ისტორიის გაფალებას არ იტყვით? ძვ. წ. II ათასწლეულში ჩრდ. კავკასიასა და საქართველოს ჩრდილოეთით გაფრცელებული “ყუბანურის” სახელით ცნობილი არქეოლოგიური კულტურა, რომელიც ისტორიოგრაფიაში კავკასიურ კულტურადაა მიჩნეული, გამოცხადებულია ოსების წინაპრების კუთვნილებად და სრულიად აინუნშიც არ აგდებენ იმას, რომ მათ მიერ აღან-ოსების წინაპრებად მიჩნეული სკვითები და სარმატები, ისტორიკოსთა საერთო აღიარებით, ჩრდილოეთ კავკასიის ველებზე ჩნ-

დებიან ძვ.წ. VIII ს-ში.

ასევე, მათნაირ “მეცნიერთა” შრომებიდან მოტანილი ამონარიდების საფუძველზე ქართული არქეოლოგიის ძეგლები – შულავერის, სამგორის, წიწამურის, თლიის, ბრძლის და ა.შ. სამარხები თუ განძები უსირცხვილოდ გამოცხადებულია ოსების წინაპრების კუთვნილებად და აქ მოკლეა ამ წიგნიდან კიდევ ერთ რუკას (იხ. რუკა №3), რომლის კომენტარები ამჯერად თავად მკითხველისათვის მივგინდია.

სანამ კიდევ ერთ მტკივნეულ საკითხზე შევაჩერებდეთ მკითხველის ყურადღებას, მოვიტანთ კიდევ ორ “ფაქტს” ამ უსახვროდ ცინიკური და თავხედური “ნაშრომიდან”.

ავტორ-რედაქტორები გაბოროტებით აღნიშნავენ, რომ თურმე ქართველებმა, ყველა უბედურებასთან ერთად, რაც ოსებს დამართეს, ცეკვუბიც კი მოიპარეს “გენიალური” სიმ-

Viva Historia (4)

ანუ როგორ გადააქციეს “ჰუმბისტამოსანი” ოსურ მკოსად

თის” გარდა.

აქვე ერთგან მითითებულია, რომ თურმე წერეთლების გვარი 1395 წლიდან გადმოსულა საქართველოში ყაზარდოდან, რასაკვირველია, მივხვდით ოსების ვაიმეცნიერნი რა ნექტრითაც არიან ნაჩვენებნი, მარგამ გაუგებარია ქართული პოეზიის უგვირგვინო მეფე აკაკი წერეთელი, ოსად მიაჩნიათ თუ ყაზარდოვლად.

ახლა კი ზემოთხსენებული საკითხის შესახებ.

წიგნის შემდგენელმა და მისმა რედაქტორებმა ქართველებს აღარაფერი შეგვარჩინეს და ასე გასინჯეთ, ოსებ სტალინიც კი გააყოლეს ხელს – გამოაცხადეს რა ოს გენერლად და ოს გენერალ სიმუსად, საერთოდ კი ოსად (იხ. სურათი და ციტატები), ისარგებლეს რა იმით, რომ

ზოგიერთი ტვინგადახრილი ქართველი, რომელიც, როგორც ჩანს, შორს არის იმ რთული ისტორიული პროცესების გაგებისაგან, რომელიც XIX-XX საუკუნეებში დატრიალდება და, რომელთა ჯერ პროდუქტი და შემდეგ მნიშვნელოვანწილად შემოქმედი იყო ოსები სტალინი – კაცობრიობის ერთ-ერთი უდიდესი გენიოსი, რომელმაც ფაშისმისაგან იხსნა მსოფლიო, არ ჩამორჩება რუს შოვინისტებს სტალინის მედიდურ და უჭუნურ ღანძვა-გინებაში, და ასეთი ქართველები ისათვის სულ ერთია თუ რომელი ხალხი მიისაკუთრებს და დაეპატრონება მას.

არადა, ჩვენი ღრმა რწმენით, ქართველთა მომავალ თაობებს სანანებლად და თავში საცემად გაუხდებათ დღევანდელის გულგრილი დამოკიდებულება, თუნდაც სტალინის გაოსებისადმი. ჩვენ გვჭამს სტალინს თავად ისტორია შეაფასებს და და-

იცავს ისე, რომ არც კი გაიხსენებს მოდასაყოლილი წერილფეხა კალმოსების ნაჯდაბნს.

აქ შევწყვეტთ ამ უნიკალური “ნაშრომის” განხილვას და ერთხელ კიდევ გამოვთქვათ გაოცებას და სინანულს ჩვენი სამეცნიერო საზოგადოების ოლიმპიური სიმშვიდისადმი – “ჰუმბისტამოსანზე” ძვირფასი რაღა უნდა მოგვპარონ და მოგვტაცონ, რომ გაფიხილეთ, ბატონებო?

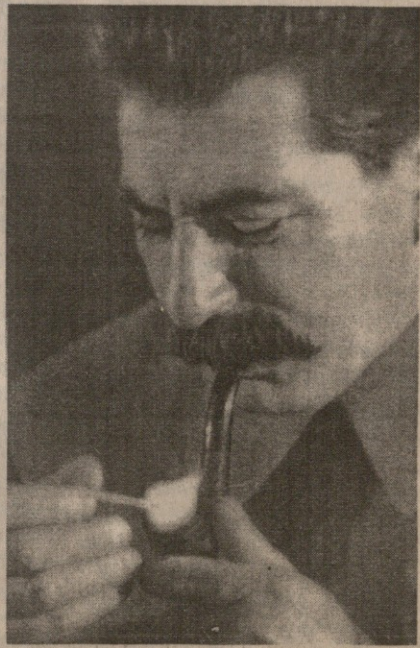
თუმცა კიდევ ერთი საინტერესო მომენტის შესახებ – ბატონებმა ჩელესათმა და ჩიბიროვმა დაიგულეს რა ქართული კულტურა და ისტორია ოსურ ტერქეშ დაბინავებული, ჩელესათს ლექსის წერის ჟინი წამოეყარა და პათეტიკური ჰიმნი უძღვნა, ლამის მსოფლიო ისტორიის შემქმნელად მიჩნეულ საკუთარ ხალხს. ეს მისი საქმეა და ყურადღებასაც არ მივაქცევდით, ერთი უაზრო სტრიქონი რომ არა. წიგნის შემდგენელი რედაქტორთან ერთად მღერის – “ბედნიერი ვარ ოსად რომ დავიბადეო”. პირველად ვერც კი მივხვდი რას გულისხმობდა ეს გონებადაბნეული კაცი, რადგან ადამიანის დაბადება საერთოდ ბედნიერებაა, გინდ ოსად დაიბადე და გინდ ბუშმენად და პაპუასად, მაგრამ წიგნის წაკითხვის შემდეგ მივხვდი თუ რატომაც ბედნიერება მაინც და მაინც ოსად დაბადება.

წიგნის შემდგენელ-რედაქტორებმა კარგად იცინან, რომ მათ მომთაბარე წინაპრებს არც ეცალათ და არც უზრუნვიათ ოსური დამწერლობის, ლიტერატურის, არქიტექტურის თუ კულტურის სხვა მახასიათებელთა შესაქმნელად და, აი, როცა მომთაბარეობიდან ბინადარ ცხოვრებაზე გადავიდნენ და მათ გვერდით აღმოჩნდა ათეული საუკუნეების მანძილზე

ქართველი ხალხის შრომითა და გარჯით შექმნილი დიდებული კულტურა, რომლის მოპარვა, მიტაცება და მითვისება ისე შეიძლება, რომ ხელში არავინ გწვდება, არავინ შეგანერებს და შენც შუბლის ძარღვის გაწვევტას არ ხარ ჩვეული, მაშინ მართლაც ლამის დავლური დაუარო და მთელი დუნიის გასაგონად შემოსძახო “ბედნიერი ვარ, რომ ოსად დავიბადეო”

ჩვენ კი დავუმატებდით, რომ – დაბადება ხომ ბედნიერებაა, მაგრამ ოსად დაბადება მართლაც ბედნიერებაა სხვის მიერ შექმნილი მზა-მზარეული კულტურული მონაპოვრების სურვილისამებრ და უპრობლემოდ მითვისების გამო.

წერილს კი სულმნათი ილიას სი-

ტყვებით დავამთავრებ: “დღეს შორს არა ვართ იკამდე-ჩვენს სახლში სტუმრებად შევიქმნეთ და სხვანი გაგვიმასპინძლდნენ.” ტეშმარიტად, რომ დღეს მართლაც ასეა – ქართველობას, ჯერ-ჯერობით ხომ ყველა გრძნობის ორგანო დაილუნგებული გვაქვს.

ბიძინა თავაძე
საქართველოს ბუნებისა და ისტორიულ ფასეულობათა დაცვის ახოციაცია “ფესვები”

უკეთესია იხმაროთ საავიაციო ნავთი, მაგრამ შეიძლება ჩვეულებრივი ნავთის გაწმენდაც. აიღეთ ნახევარი ლიტრი ნავთი, გაფილტვით მარლასა და ბამბაში, ჩაასხით ფართოყელიან მინის ტურტელში. ჩაყარეთ სამი სუფრის კოვზი მარილი და ჩადგით თავდია მდგომარეობაში წელიან ტურტელში (ე.ი. უნდა გაასტერილოთ). აღუდებდნენ წყალმა უნდა იღულოს საათნახევარი. ნავთი ნახევარ ლიტრზე ნაკლები დარჩება, მარილი ფსკერზე დაილექება, შეიწოვს უვარგის ნივთიერებებს. გაწმენდილი ნავთი ფრთხილად გადაწურეთ და იხმარეთ.

ვინ ძარცვავს საფლავეებს?

ყველანაირი უკულმართობა ჩვენში როგორ უნდა მოხდეს? ჯერ ერთი და საწარმო-დაწესებულებები, ფაბრიკა-ქარხნები, ელექტრო სადენები თუ კაბელები პირველად გაიმარცხა. მეორე რაც შავი ლითონი, ანუ ჯართი გაგვანდა, ესეც პირველად გახიდას უცხოეთში. ახლა ჯერი ფერად ლითონებზე მიდგა და გასაძარცვი რომ არაფერი დარჩა, საფლავეების ღობეებს მიდგნენ და ძარცვავდნენ და ძარცვავდნენ...

მართალია, ყველა სასაფლაოს თუ საფლავეს თითო დარაჯს ვერ დაუყენებს კაცი, მაგრამ ის ხომ შეგვიძლია, რომ საერთოდ ავტომატოლთ ეს ასე მომრავლებული ფერადი ლითონების შემსყიდველი პუნქტები თუ ჯიხურები და ამით ძარცვასაც ბოლო მოუვლოთ?

შეძლებით როგორ არ შეგვიძლია, მაგრამ რატომაც არ გვსურს. რატომ? აი, კითხვა, რომელსაც პასუხი უნდა გავცეს, მაგრამ...

ეს საინტერესოა

მეზღის მემკრნალობა ნავთით

ბმა და ვერც წამლებმა ვერ უშველა. დედამ დააწყებინა ნავთის მიღება დღეში 1 ჩაის კოვზი. რამდენიმე დღის შემდეგ ბიჭუნა ფეხზე დადგა. უფროს შვილს კი გაჭრილი თითიდან მოეწამლა სისხლი, ექიმები კი იმედს ვერ აღდევდნენ. ნავთის მიღების შემდეგ ისიც გამოჯანმრთელდა.

პაულებამ უამბო ჟურნალისტებს, რომ მის ნათესავ ქალს გაუჩნდა მკერდის კიბო. გაუკეთეს ოპერაცია, მაგრამ მეტასტაზები საშვილოსნოებში და საშარდე ბუშტში იყო ჩასული. ავადმყოფმა დაიწყო ნავთის მიღება უხმოზე ჩაის კოვზით. ოთხი კვირის შემდეგ განიკურნა იგი არა მარტო კიბოსაგან, არამედ შაქრიანი დიაბეტისგანაც, რომლითაც დაავადებული იყო ბევრად ადრე, სანამ კიბოთი დაავადდებოდა. ამის შემდეგ ქალბატონმა პაულებამ ათასობით ადამიანი განკურნა კიბოსგან.

ნავთით მკურნალობა შვედის სხვა დაავადებებსაც: დიაბეტს, სისხლის ნების მიერ მოწამვლას, დამბლას, ასთმას, ანგინას, ტუბერკულოზს, ბუასილს, ღვიძლისა და თირკმელების დაავადებებს,

რადიკულიტს, ჩიყვს, ლამბლიოზს და სხვ. ნავთის ერთერთი უკუჩვენება ის არის, რომ შეიძლება გამოიწვიოს ოდნავ გაფლანკება.

ვარშაველი მკურნალის ეს მეთოდი დაბატენტებულია ევროპის რიგ ქვეყნებში. იგი ურნევეს ყველას, ჯანმრთელებმაც მიიღონ 15 წუთი ნავთი შაქრის ნატეხზე დაწვეთებული. ავადმყოფებმა კი 15 დღის განმავლობაში უნდა მიიღონ უხმოზე ჩაის კოვზით. შეგიძლიათ დაიწყოთ ერთი-ორი წუთით შაქარზე დაწვეთებული და ადით 15 წუთამდე. ან მიიღოთ ცივ წყალში გახსნილი დღეში 3-ჯერ ჭამის შემდეგ. კიბოთი დაავადებულმა ჩაის კოვზით მიიღოს უხმოზე სრულ განკურნებამდე. ნავთის მიღების შემდეგ დაყოფილ ნახევარი ჩაის კოვზი მზესუზიორის ან ქაქვის ზეთი, საჭმლის მომკვლელები ორგანოების გაღიზიანების თავიდან აცილების მიზნით.

დიაბეტთანმა ბავშვმა საკმარისია მიიღოს უხმოზე 5 წუთი ცივ, ანადუღარ წყალში შერეული 4-5 კვირის განმავლობაში. ერთი წლის შემდეგ საჭიროა კურსის განმეორება.

იყნობ მუხობულის, ჩახნაღომიხარ ღირსებას მისას?

ნერითი 7. ხელმე-რეულება უკრაინაში ჩვეუ-ლუბრივი შეიარაღების მუხახუბ და რუსეთი

CFE ხელშეკრულების დადების შემდეგ (1990 წლის 19 ნოემბერს) მალევე ჯერ ვარშავის ხელშეკრულების ორგანიზაცია დაიშალა, შემდეგ კი საბჭოთა კავშირიც. ამ უკანასკნელ მოვლენის კვალდაკვალ დღის წესრიგში დადგა ყოფილი სსრკ-ის ევროპულ ტერიტორიაზე წარმოქმნილ ახალ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებს შორის მისი ჩვეულებრივი შეიარაღების ქვრტების გადა-ნაწილების საკითხი. ბალტიის ქვეყნებმა ამაში მონაწილეობაზე უარი განაცხადეს და, შესაბამისად, CFE ხელშეკრულებით სსრკ-ის დადგენილი ჩვეულებრივი შეიარაღების ქვრტების განაწილება მოხდა რუსეთს, ბელორუსიას, უკრაინას, მოლდოვას, აზერბაიჯანს, საქართველოსა და სომხეთს შორის. (ყაზახეთს თავისი ტერიტორიის ევროპულ ნაწილში შეიარაღებული ძალები

ბის ქვრტები გაიზარდა 1,3-ჯერ, მოჯავშნული საბრძოლო მანქანისა - 1,3-ჯერ და საველე არტილერიის - 1,2-ჯერ.

ეს ჩვენთვის მეტად მნიშვნელოვანია, ვინაიდან ტაშკენტის შეთანხმებით საქართველოსთვის (ასევე სომხეთისა და აზერბაიჯანისთვის) გამოყოფილი შეიარაღების ქვრტები მინიმალურად კი ვერ აკმაყოფილებს ქვეყნის თავდაცვის მოთხოვნილებებს. მაგალითად, ტიპური ამერიკული სატანკო ბატალიონის შეიარაღებაშია 58 საბრძოლო ტანკი, 17 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანა (მათგან 6 საბრძოლო სადაზვერვო მანქანა და 11 ჯავშანტანსპორტერი), 6 თვითმავალი ნაღატყორცნი და სხვა შეიარაღება. გერმანულ სატანკო ბატალიონში 54 საბრძოლო ტანკია, დაახლოებით ამდენივე თურქულში. რუსულ სატანკო ბატალიონში მხოლოდ 30-ზე მეტი საბრძოლო ტანკია, მაგრამ იქ მოტომსროლელ დივიზიაში შედის სატანკო პოლკი ან ცალკეული სატანკო ბატალიონი, ხოლო თითოეულ მოტომსროლელ პოლკში - სატანკო ბატალიონი, შესაბამისად ტიპურ რუსულ მოტომსროლელ დივიზიაში მოითვლება დაახლოებით 4-7 სატანკო ბატალიონი, რაც მთლიანობაში 150-200 ტანკს აერთიანებს.

ამრიგად, ზემოთ აღნიშნული წამყვანი სამხედრო სახელმწიფოების გამოცდილებას თუ გავითვალისწინებთ, მაშინ, საქართველოს სახმელეთო ჯარებში, თუნდაც 220 საბრძოლო ტანკის ქვრტის სრულად ათვისების შემთხვევაშიც კი, შეგვიძლია ვიყოლიოთ მხოლოდ 3-4 სატანკო ბატალიონი.

ტიპურ ამერიკულ მოტო-ქვეით ბატალიონში მოითვლება 56 ქვეითთა საბრძოლო მანქანა, 6 საბრძოლო სადაზვერვო მანქანა და 23 ჯავშანტანსპორტიორი (სულ 85 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანა), აგრეთვე 6 თვითმავალი ნაღატყორცნი, 50-მდე ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო კომპლექსი და სხვა შეიარაღება. ასეთ პირობებში საქართველოსთვის გამოყოფილი 220 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის ქვრტის სრულად ათვისების შემთხვევაშიც კი ჩვენ შევძლებთ მხოლოდ 2-3 რამდენადმე სრულფასოვანი მოტოქვეითი (მოტომსროლელი) ბატალიონის ჩამოყალიბებას (ასევე უნდა გავითვალისწინოთ, რომ საბრძოლო ტანკებისა და მოჯავშნული საბრძოლო მანქანების გარკვეული რაოდენობა საჭირო იქნება ბრძოლების სადაზვერვო ასეულებში და საარმიო კორპუსების სადაზვერვო (ჯავშანსაკავალერო) საბატალიონო ჯგუფებში).

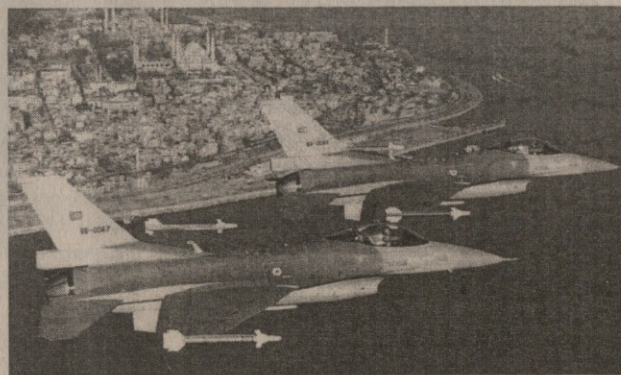
შემდგომში დანაგარიშება რომ აღარ გავაგრძელოთ, ამ მაგალითებიდანაც კარგად ჩანს, რომ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით საქართველოსათვის (ასევე სომხეთსა და აზერბაიჯანისთვის) განსაზღვრული ჩვეულებრივი შეიარაღების ქვრტები სრულებით არ არის საკმარისი ჩვენი ქვეყნის თავდაცვის უზრუნველსაყოფად. ამის დასადასტურებლად გამოვყავთ თუნდაც თურქეთის სახმელეთო ჯარების თანამედროვე გამოცდილება, რომლის საბრძოლო შემადგენლობაშიც მოითვლება 68 სატანკო, 67 მოტოქვეითი და 42 ქვეითი ბატალიონი, რომელთაგან საკუთრივ საქართველოსა და სომხეთის მიმართულებით მე-3 არმიის შემადგენლობაში განლაგებულია 16 სატანკო, 15 მოტოქვეითი და 14 ქვეითი ბატალიონი, რაც შეეხება რუსეთის სახმელეთო ჯარებს, თუნდაც ქ. ვლადიკავკაზში დისლოცირებული მე-19 მოტომსროლელი დივიზიის შეიარაღებაში 1998 წლის დასაწყისის მდგომარეობით ნაჩვენები იყო 110-მდე საბრძოლო ტანკი, 430-მდე მოჯავშნული საბრძოლო მანქანა, 115 საველე საარტილერიო სისტემა და სხვა შეიარაღება.

ასეთ პირობებში საქართველოს სახმელეთო ჯარების სავარაუდო შეიარაღების რაოდენობის განსაზღვრისთვის შეგვიძლია გამოვიყენოთ ჩვენსავით მცირე და მთაგორიანი ევროპული სახელმწიფოს - შვეიცარიის მაგალითი. მისი მოსახლეობა 1991 წელს შეადგენდა 6,5 მლნ. ადამიანს, ხოლო შეიარაღებული ძალების შეიარაღებაში გააჩნდა 870 საბრძოლო ტანკი (მათგან 180 თანამედროვე გერმანული "ლეოპარდ - 2"), 1350 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანა, 1480-ზე მეტი საველე

ლი შეიარაღება მის ჯარებს სჭირდებოდათ. შვეიცარიის ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის დასაცავად.

შვეიცარიის საპირისპიროდ ფინეთის სარდლობა უპირატესობას ანიჭებს ძირითადად ქვეითი ბრიგადების მშენებლობასა და გამოყენებას, მაგრამ მათ საარტილერიო შეიარაღებაში იმავე 1991 წელს ნაჩვენები იყო 1250-ზე მეტი საველე და 400-ზე მეტი სანაპირო თავდაცვის ქვემეხი და ნაღმსატყორცნი (საქართველოსთვის კი სულ 285 საარტილერიო ერთეულია განსაზღვრული).

ყოველივე ზემოთქმულიდან ნათლად ჩანს, რომ თუ კი რეალურად გვსურს საქართველოს პირობებში შეძლებისდაგვარად ძლიერი და ბრძოლისუნარიანი

შეიარაღებული ძალების ჩამოყალიბება, მაშინ ევროატლანტიკური სივრცის სახელმწიფოთა წინაშე უნდა დავაყენოთ საკითხი საქართველოსთვის CFE ხელშეკრულებითა და ტაშკენტის შეთანხმებით დადგენილი ჩვეულებრივი შეიარაღების მაქსიმალური ღონეების (ქვრტების) გადასინჯვისა და რამდენჯერმე გაზრდის აუცილებლობის შესახებ. მაგრამ აღნიშნული მოლაპარაკებებით დაკავებული ქართველი სპეციალისტები და თანამდებობის პირები ჩვენს მიერ საკითხის ასეთ-ნაირად დაყენებისას აქამდე ყოველთვის ირწმუნებოდნენ, რომ შეიარაღების ქვრტების გადასინჯვის წინადადების დაყენება საერთაშორისო საზოგადოებრიობისა და მათი მმართველი წრეების წინაშე არარეალურია, ვინაიდან ამიერკავკასიის სახელმწიფოებისთვის აღნიშნული ქვრტების გაზრდა გამოიწვევს ჯაჭვურ პროცესებს მთელი ევროპის მასშტაბით და ასეთ გლობალურ ცვლილებებზე დასავლეთის სახელმწიფოთა ლიდერები არ წამოვიწყებენ.

ფაქტები კი ამის საწინააღმდეგო მტკიცებებს. თავად ტაშკენტის შეთანხმების ტექსტი, როგორც ვნახეთ, სწორედ საფლანგო რაიონებთან დაკავშირებულ საკითხში წარმოადგენს CFE ხელშეკრულების გადასინჯვის და შეცვლის მეფიო მაგალითს. რის შედეგადაც რუსეთსა და უკრაინის საფლანგო ტერიტორიებზე ჯავშანტექნიკის ქვრტები გაუზარდეს 1,3-ჯერ, საველე არტილერიისა - 1,2-ჯერ და ამას ევროპის მასშტაბით არავითარი ჯაჭვური რეაქცია და პროცესები არ გამოუწვევია.

მაგრამ ქვრტების გადასინჯვის საკითხის დაყენებას, ბუნებრივია, წინ უნდა უძღოდეს შესაბამისი კვლევითი სამუშაოები სამხედრო სფეროში როგორც საზღვარგარეთის სახელმწიფოთა თავდაცვის სისტემებისა და შეიარაღებული ძალების მშენებლობის თეორიული და პრაქტიკული ცოდნისა და გამოცდილების შესწავლის, ისე საქართველოს მეზობელ სახელმწიფოებისა და მათ მიმდებარე რეგიონებში სამხედრო-სტრატეგიული ვითარების შეფასების, შეერთებული შტატების, ნატოსა და რუსეთის სამხედრო-პოლიტიკური ხელმძღვანელობის მიზნების შესწავლისა და გაანალიზების ინტერესებში, რაც საშუალებას მოგვცემს სწორად შევაფასოთ საქართველოს სახელმწიფოებრივი (ეროვნული) ინტერესებისადმი არსებული მუქარები. ხოლო ყოველივე ამისა და ჩვენი ქვეყნის ისტორიული, სარწმუნოებრივი, ეთნიკურ-ფსიქოლოგიური, სამხედრო-გეოგრაფიული და სხვა პირობებისა და თავისებურებების გათვალისწინების საფუძველზე შესაძლებელი იქნება როგორც ქვეყნის ეროვნული უსაფრთხოების, თავდაცვითი დოქტრინული სტრატეგიული კონცეფციების გამო-მუშავება. რასაც შედეგად უნდა მოჰყვეს შეიარაღებული ძალების რეგულარული და სარეზერვო კომპონენტების, საბრძოლო შემადგენლობისა და აუცილებელი შეიარაღების რაოდენობისა და ტიპების განსაზღვრა.

მაგრამ სამწუხაროდ, ჯერჯერობით საქართველოს თავდაცვის სფეროს მესვეურნი სათანადო ყურადღებას არ უთმობენ სამხედრო-სამეცნიერო, სადაზვერვო-ანალიტიკური და სტრატეგიული პროგნოზირების სამუშაოების ორგანიზებასა და მათში კვალიფიციური კადრების დასაქმებას. შედეგი კი სახეზეა: ამჯერად ამის შესახებ საუბარს აღარ გვაგვრძელებთ, ვინაიდან უფრო დაწვრილებით გვიჩნდება მას შევეხოთ საკუთრივ საქართველოს თავდაცვისა და შეიარაღებული ძალების გარშემო საუბრისას, მას შემდეგ, რაც დავასრულებთ ჩვენი მეზობელი სახელმწიფოების შეიარაღებული ძალებისა და მათი სამხედრო-პოლიტიკური ხელმძღვანელების სავარაუდო მიზნების მიმოხილვას.

ირაკლი ხართიშვილი.

ქვეყნები	საბრძოლო ტანკები	მოჯავშნული საბრძოლო მანქანები	საკავალ საბრძოლო სისტემები	დაბრკელებული ქვრტები	საბრძოლო თვითმფრინავები
რუსეთი	6400	11480	6415	890	3450
ბელორუსია	1800	2600	1615	80	260
უკრაინა	4080	5050	4040	330	1090
მოლდოვა	210	210	250	50	50
სომხეთი	220	220	285	50	100
აზერბაიჯანი	220	220	285	50	100
საქართველო	220	220	285	50	100
სულ	13150	20000	13175	1500	5150

ბი განლაგებული არა ჰყავს).

1992 წლის 15 მაისს ტაშკენტში ხელი მოაწერეს შეთანხმებას "ევროპაში ჩვეულებრივი შეიარაღებული ძალების თაობაზე ხელშეკრულების (CFE) ხელშეკრულების - ი.ხ.) შესრულების პრინციპებისა და წესის შესახებ", რომელშიც ნათქვამია, რომ შეთანხმების "მონაწილე მხარეებისათვის განსაზღვრული ჩვეულებრივი შეიარაღებისა და ტექნიკის მაქსიმალური ღონეები მთლიანობაში არ უნდა აღემატებოდეს CFE ხელშეკრულებით სსრკ-ისთვის დადგენილ ზღვრულ ღონეებს". მათი განაწილება ახალ დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა მიხედვით ნაჩვენებია ზემოთ ცხრილში (აქ წარმოდგენილია შეიარაღების საერთო ქვრტები, როგორც რეგულარულ ნაწილებში ისე სასაწყობო მარაგებში).

მისთვის განსაზღვრული ჩვეულებრივი შეიარაღების ქვრტებიდან რუსეთს საფლანგო რაიონებში, ე.ი. დნესტრისპირეთში, ლენინგრადსა და ჩრდილო-კავკასიის სამხედრო ოლქებში რეგულარულ საჯარისო ნაწილებში შეუძლია ჰქავდეს არაუმეტეს 1300 საბრძოლო ტანკის (პლუს არაუმეტეს 600-ისა მარაგში), 1380 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის (პლუს არაუმეტეს 800-ისა მარაგში) და 1680 საველე საარტილერიო სისტემის (პლუს არაუმეტეს 400 ერთეულისა მარაგში).

ე.ი. ორივე საფლანგო რაიონში რუსულ სარდლობას ტაშკენტის შეთანხმებით, როგორც რეგულარულ ნაწილებში, ისე საწყობებში შეუძლია განლაგებული ჰქავდეს არაუმეტეს 1900 საბრძოლო ტანკის, 2180 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის და 2080 საველე საარტილერიო სისტემისა.

უკრაინას კი ოდერის სამხედრო ოლქში მთლიანობაში შეუძლია ჰქავდეს არაუმეტეს 1080 საბრძოლო ტანკის, 350 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის და 1390 საველე საარტილერიო სისტემისა.

თუ კი ამას მივუმატებთ ამიერკავკასიისა და მოლდოვას სახელმწიფოთა შეიარაღებულ ქვრტებს, მაშინ ყოფილი სსრკ-ის ორივე საფლანგო ტერიტორიაზე, ტაშკენტის შეთანხმების მიხედვით შეიძლება განლაგებულ იყოს საერთო ჯამში არაუმეტეს 3850 საბრძოლო ტანკის, 3400 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის და 4575 საველე საარტილერიო სისტემისა.

მაგრამ ზემოთ, სადაც ჩვენ მკითხველს ვთხოვეთ ყურადღება გაემხვილებინა CFE ხელშეკრულებით საბჭოთა კავშირისთვის საფლანგო რაიონებში ნებადართულ შეიარაღებაზე, მითითებული იყო, რომ ამ ტერიტორიებზე შეიძლებოდა განეღებებოდა არაუმეტეს 2850 საბრძოლო ტანკის, 2600 მოჯავშნული საბრძოლო მანქანის და 3675 საველე საარტილერიო სისტემისა.

როგორც ვხედავთ, ტაშკენტის შეთანხმებით ისე და CFE ხელშეკრულების გადასინჯვა და თანაც ისე, რომ ყოფილი სსრკ-ის ტერიტორიის საფლანგო რაიონებში განსაზღვრულად ნებადართული საბრძოლო ტანკე-

საარტილერიო სისტემა, 840 ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო კომპლექსი, 1650 ტანკსაწინააღმდეგო ქვემეხი, 290-მდე საბრძოლო თვითმფრინავი, 1700 საზენიტო ქვემეხი, 60 ახლოქმედების საზენიტო სარაკეტო კომპლექსი და სხვა შეიარაღება. და ამ ქვეყნის სამხედრო-პოლიტიკური ხელმძღვანელობა თვლიდა და თვლის, რომ აღნიშნუ-

1924 წლის აპრილის აჯანყება და რუსეთის დიქტატორი

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №№ 31-44

3 ნომბერი.

მუდმივი წიგნები დადგა. მზე სადღაც მიიშალა, ტყეისფერი ღრუბლებით შეკრულია ცა. ყინულიანი ამინდი და ცივი, ზამთრის პირის სუსხიანი ქარი დასტრიალებს საპრობილეს. სივეთისაგან შემტკნარი ფოთლების უკანასკნელი ფერადები ჩაეკეცა ატალახებულ ეზოს და ტიტველი ხეები სიცივისაგან თითქო ცახცახებდნენ. რუხი, ფერწასული შემოდგომა, მისი მიწურული ზამთარს ეპატივება. დღეს ერთი წელია რაც იაროსლავის ციხიდან აქ მოგვიყვანეს. შარშანაც ასეთი ამინდები იყო. მაშინ ძველ ციხეში მოგვათავსეს, იქ, სადაც ძველ სექტანტებში ყავდა უმართებულეს სინოდს და მრავალი ამათი საფლავებით მოკრწეულია აქაურ ციხის „სასეირნო“ ეზოები. მართლაც საშინელი იყო მარშანდელი ციხე, ბნელი, ნესტიანი, დაბალი, უზარმაზარი კედლებით შემორკალული, მთელი სიცოცხლე რომ დაეტოვებინე იქ, ერთ უცხო კაცსაც კი ვერ შეხედავდი. ეხლაც საესეა თურმე ეს ციხე. შეუძლებელია იქ თუნდ ერთი თვის გატარება, რომ რევეტიზმით არ დაავადყოფდეს. კედლები სველია ბალაგრიდან ამოსულ წელით. ეხლაც არ მასვენებს იქ მიღებული რევეტიზმი, ამის გამო ცივი ამინდები ჩემთვის წამებაა. როცა თვალს ვავლებ აქ გატარებულ ერთ წელს, ასე მგონია რომ საუკუნე გავატარე და უკან მიხედვისას ვხედავ უთვალავ პარტახებს, მიმონგრეულ სახლ-კარს, მიტოვებულ კერას და დაძვლებულ, ხავსმოდებულ ნანგრევებს ჩემი წარსულისა. და მართლაც, რამდენი დაინგრა ამ ერთ წელში და რამდენი ისეთი ჭრილობა მივიღე, რომელიც აღამიანს ერთ წელში კი არა, მთელ სიცოცხლეშიდაც კი ეყოფა სატანჯველათ. მეშინია უკან მიხედვა, მეშინია განვლილის თუნდ ერთი წუთით ხელახლა განცდა, გული ვერ გაუძლებს ამას, ვეება ლოდს ვერ ასწევს ჩემი სუსტი ხელები, მე ვერ შევხედავ ერთი წლის სისხლს, ვერ დავაცქერდები ათასობით დაღუპულ ჩემ მომეტა სისხლით გადაფენულ შუბლს... ოჰ, წყულებიც იყავ შენ სუხადლის საპრობილეს ერთი წელი, რამდენი იმედი წაიღე შენ, რამდენი ოცნება დამიმარხე შენს ცივ კედლებში! ჩემი ღმრთის ნაცვლად დარდის და მწუხარების ნაოჭების შენაკერი ჩემი სახე უცნობი იქნება ჩემი სამშობლოსათვის, ვეღარ გაიღიმებს ძველებურათ ჩემი ბაგე, განა აღამიანს მოკლე სიცოცხლეს შეუძლებელი ამოსწეროს ის დიდი გლოვა, რომელიც მე მმართებს დაღუპულ ამხანაგებზე? არის ცხოვრებაში ისეთი მწუხარება, რომელსაც ვერ გადალახავ. გული ერთხელ კედელს თუ მართლა გულია ის და სიყვარული იცის მან. სიყვარულმა განმეორება არ იცის. მე იმითაც კმაყოფილი ვარ, რომ ამ სიყვარულით მოვკვდები. სწორედ დღეს ვფიქრობდი ამაზე: ბედნიერებაა თუ არა, როცა შენ იცი რა არის სიყვარული, როცა შენ მართლა გიყვარს და როცა შენი სიყვარულის საგანი არის ყველა სიყვარულზე უძვირფასესი და უდრესი სიყვარული – სიყვარული სამშობლოსი!.. ოჰ, ასეთ ბედნიერ სიყვარულს ვერასოდეს ვერ მოესწრება ადამიანი თუ მართლა არ

გიყვარს სამშობლო ნამდვილი სიყვარულით, შეყვარებულის სიყვარულით. და ვერასოდეს, ვერასოდეს, ბედნიერებაში და მშვიდობიანობაში ვერ იგრძნობ ამ სიყვარულს და ვერ განიცდი სამშობლოს ისე, როგორც განიცდი უბედურებაში, როგორც შეგიყვარდება ის მაშინ, როდესაც დაგიდგება შიში იმის დაკარგვისა და შენი საკუთარი სახის გადაგვარებისა!.. უბედურებაა, უბედურება ასეთი სიყვარული, რადგან მაშინ უბედურია შენი სამშობლო და უბედურებაა ისიც ადამიანისათვის, რომ მისი სამშობლოს ნამდვილ სიყვარულს ის მხოლოდ ამ უბედურებაში განიცდის. როგორ, როგორ შეუძლია უყვარდეს მას ნამდვილი და მთელი სიყვარულით, ვისაც სატრფოს დაკარგვის ეჭვი არ დადგომია თვალწინ, ვისაც არ დაუკარგავს ღოყები და ცრემლებით არ ამოუწვავს თვალები... დიახ, უბედური ვარ, რომ განვიცდი ამ სიყვარულს დღეს, მარა ბედნიერიც ვარ, რომ მოგვედები ამ სიყვარულით. უხეანესი გამარჯვება, უწმინდესი და უმართებულესი გამარჯვება მოქალაქისათვის სამშობლოსთვის სიკვდილი უნდა იყოს, ის სიცოცხლეზე უფრო ძვირია უნდა ღირდეს. მე მეზიზღება სუხადლის საპრობილეს ერთი წელი, როცა მთელი 12 თვის განმავლობაში ნაქუჩივით მცემდა გულში საქართველოს დამარცხებები, მე მეზიზღება ეს საკანში ცეცხლით და სისხლით განცდილი უბედურება, მაგრამ ამ წამებაში ვიგრძენი საესეებით სამშობლო და მისი სიყვარულის სრულობა განვიცადე!.. უბედურიც არის და ბედნიერიც ვინც ასე განიცდის სიყვარულს. უბედური მით, რომ იმედი აღარ აქვთ მისი უსახლდრო სიყვარულის პირდათ განცდისა და სიცოცხლეში მოსწრებისა, მაგრამ ბედნიერები მით, რომ უყვარდათ და ეს სიყვარული ისე განიცადეს, როგორც მას მხოლოდ ბედნიერები განიცდიან... დიდება შენ, სამშობლო! არ არის ქვეყნად უფრო წმინდა ტაძარი, ვიდრე შენა ხარ, შენ ჩრდილავ ყველა წარმატებას და ერთი ხარ, რომელსაც ღირს ღოცვა ნამდვილი სიყვარულით, მშობლიური სიყვარულით, ყველა სიყვარულზე ტკბილი სიყვარულით!..

7 ნომბერი.

დღეს რუსეთი დღესასწაულობს მეშვიდე წლისთავს ოქტომბრის გადატრიალებისა. „ზავი, დამუქმებული კრება, დემოკრატია, ერთა თვითგამორკვევა, მუშათა კლასის ხელისუფლება“ – აი, ეს იყო მაშინ ლენინის ოფიციალური ლოზუნგები, ამისათვის მოახდინეს გადატრიალება. და დღეს, საერთო ზეიშზე და დღესასწაულზე რომ გამოჩენილიყო ვინმე და წამოეყენებია ესევე ლოზუნგები, თუნდ ბოლშევიკური შინაარსით, ეჭვი არა მაქვს, ასეთი თავხედი თავს დაკარგავდა, ანდა ჩვენს პირობებში მაინც მოხვდებოდა. თვითაც ვერ ამჩნევს კომუნიზმი იმ ევოლუციას, რაც მან გაიარა და ვერ ხედავს ვერც იმას, თუ რად გადაიქცა ის რუსეთის სინამდვილეში. ჭეშმარიტად ურყევი და მარადისია მოხუცი მარქსი, რომელიც ქვეყნით დადიოდა და ქვეყნიურ ეკონომიკურ პირობების მიხედვით ფიქრობდა ცხოვრების გარდაქმნას, ხოლო ვინც მოინდომებს მარქსიზმის ასე გამარტივებას და გამასხრებამდე მიყვანას, როგორც ეს სცადეს მოსკოვში, მათ ცხოვრება თვით გაამასხრეს და დეკრეტებით და ხიშტებით შემოღებულ სოციალისმს მიიყვანს იმ საცოდავ გაკოტრებამდე,

როგორც ეს ოქტომბრის სულისჩამდგმელებს მოუვიდათ. მოითხოვდნენ ზავს იმისთვის, რომ შემდეგ მთელი წლები ეომებიათ, იბრძოდნენ დამფუძნებელი კრებისათვის, რომ მისი შეკრების პირველ დღესვე მატროსის მათრახებით გაურეკათ; ეფიცებოდნენ დემოკრატია, რომ მოესპოთ ეს დემოკრატია; თავისუფლებას პირდებოდნენ და ხელშეკრულებას უდებდნენ ერებს, რომ შემდეგ დაეპყროთ და ტყვეებით აევსოთ ველიკოროსია, მუშათა კლასს ბედნიერებას აძლევდნენ, რომელსაც ეს ბედნიერება დარბევით და გაღატაკებით, დეკლასაციით და საუკუნით უკან დახევით, წარმოების დარბევით გადაეცა. ყველა ზეიმობს დღეს და ყველა მადლობელია საბჭოურ რუსეთის. ეს ზეიმი სახელმწიფო ბეგარაა და ის უნდა არ უნდა, ხალხმა უნდა აასრულოს. დიახ, ყველა მადლიერია არსებულ „მუშურ-გლეხური“ ხელისუფლებით, მაგრამ რომ უფრო გამოეხატოთ მისი არსება, მოვიგონოთ ორი წლის წინათ ბურიათ-მონღოლთა ყრილობაზე ერთი ბურიატის სამადლობელი სიტყვა საბჭოთა ხელისუფლებისადმი: „Республика наша, власт ваша, спасибо! Земля наша, хлебушко наша, спасибо! Корова наша, молоко наша, спасибо! Курочка наша, яичко наша, спасибо! ასეთი “спасибо” გაისმის დღეს კიდით კიდემდე და მოსკოვი არც ფიქრობს შეამჩნიოს რამდენად დამცინავი და გამანადგურებელია ეს “სპასიბო”. სწორედ ამაზე იტყვიან “ლაფში” ნაფლული ურემი შინ მიტანილი ეგონა... შეიძლება წლების მთელი რიგი იცოცხლოს არსებულმა ხელისუფლებამ, მაგრამ ეს არ ნიშნავს მის გამარჯვებას. ოქტომბერი დიდი ხანია დამარცხდა, ის თვით მისმა სულისჩამდგმელებმა გააბახეს და გასვარეს. მომაკვდავს ვერავინ გააცოცხლებს, მით უმეტეს გამცოცხლებლებათ ვერ გამოდგებიან ისინი, ვისაც მხოლოდ სიკვდილი ეხერხება და მისი მოციქულია. დღეს მოსულა კალისტრატესთან სანახავათ ირინა. დღესასწაულის გამო ნახვა ხვალისთვის გადაუდგეს. ირინამ გამოგვიგზავნა გუშინდელი გაზეთი. შიგ ცნობაა, რომ პარიზში გამოვიდა საბჭოთა პლატფორმაზე მდგომი ქართული გაზეთი “ახალი საქართველო” ვეშაპელის რედაქტორობით. გული გულს იგრძნობს, ვეშაპელს შეუშოთებლად შეეძლო მისულიყო საქართველოს სისხლში გასვრილ ხელისუფლებასთან, ამბორი მიეღებნა იმ მოსკოვისათვის, რომელმაც გუშინ დაკლა და დღესაც კლავს საქართველოს დამცველ რაინდებს. ვეშაპელი შეიძლება განსაკუთრებული ამორალური ტიპი იყოს ქართულ ცხოვრებაში. მას თავის გამოსაწეწათ და კერძო დიდებისათვის ყველა საშვალეა დასაშვებათ მიანია. მისთვის არ არსებობს არც ერთი სიწმინდე, ის ამ შემთხვევაში ბოლშევიზმის მონათესავეა. მაგრამ ამით გაითხარა უკვე ვეშაპელის საფლავი. ის ქართველი პოლიტიკური მოღვაწე, ვინც დღეს მიაფრთხებს და გადაბაძვებს ჯერ კიდევ გაუმშრალ ერის გმირთა სისხლზე, ვეღარ დაუბრუნდება საქართველოს ცხოვრებას და მას ადგილი არ ექნება ერის ხელმძღვანელებში. ვეშაპელი ამ მხრივ ყველა რენეგატზე საზიზღარი იქნება. და თითქმის ვუჭერ კონდასს, ქართველს ამ მთების იქით დასაცავი რა ჰქონდა.

ირისთვის? – საფლავო ძმათა; ერო, ბერო და მრევლო, მერე სამასი ათასს ღტოლილებად რომ ევლოთ? რისთვის, კოლხურ ფაცხავ, გაღში ქცეული ჩენმად! ნრდილოელი რომ გაძღა, ჩვენც დაგვიპირა შეჭმა. ნებით ვერაფერს გახდა, უნდა ჩაგველაპოს ძაღად, დიდი მადა აქვს ხალხთა

მის შუბლზე მიეწერება – შეგნებული მოღალატე. “ჰე, სოფელო რაშიგან ხარ”. რომ საქართველოს პატრიოტთა ნაკვალევზე წარმოიშვი უღირსი და ბინძური ცხოველი, რომელმაც ოცი წლის შემდეგ ფეხით დაჯგუდა და გასვარა არს. ჯორჯაძის პარიზის “საქართველო”, ერის რუსეთისაგან გასანთავისუფლებლათ მოწოდებული ახალი სიტყვა, რომელიც შემდეგ გადაიქცა საქართველოს იდეალისტ და რომანტიკოს ინტელიგენციის წმინდა დროშათ და რომელსაც ეს ინტელიგენცია დღესაც იდეალათ ინახავს გულში, დროშა, რომლის ეროვნული პრინციპი უფრო მეცნიერული გაგებით შეიგრძნო და შეითვისა შემდეგ მთელმა საქართველომ და მის მესაჭეთ გამოვიდა საქართველოს მუშათა კლასი, რომლის ქვეშ დადგა და იბრძოდა, დღესაც იბრძვის ისტორიისაგან განაწამები საქართველო. არს. ჯორჯაძის იდეალიზმი ეროვნულ საკითხში და მუშათა კლასის მიერ ეროვნული ფენების ძირიანათ ამოძრავება და ამ ორი მომენტის შემდეგ ერთად თავმოყრა და ერთმანეთზე დამატება, ერთ ეროვნულ მოძრაობათ მისი აღნაგობა – აი რა იყო ურყევი და უძლიერესი მეოცე საუკუნის საქართველოში, რომ მუხანათ რუსეთს არ დაეღწა და დაენგრია ქართველი ხალხის აღტაცებით და ეროვნულ-სოციალისტური შეგნებით საძირკველ ნაყრილი, საყვარელი დამოუკიდებელი რესპუბლიკა... დამარცხდება თუ გაიმარჯვებს საქართველო, ვეშაპელი მაინც ყველა რენეგატზე საზიზღარი იქნება. ეხლანდელ პირობებში საქართველოში გარენეგატებულებს აქვთ ოდნავი გამართლება მაინც ქვეყნის დესპოტიურ მმართველობით, მაგრამ მუდამ ბინძური ვეშაპელი ვერასოდეს ვერ აღიდგენს ქართველის სახელს...

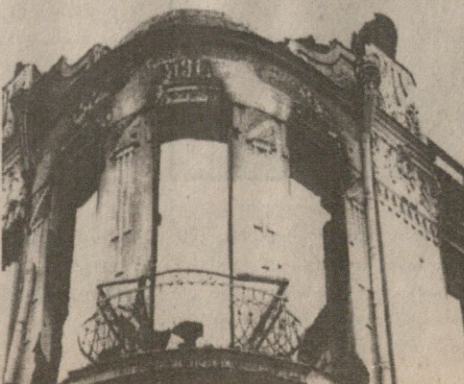
რუსეთის უღწათ საფრანგეთში დაინიშნა კრასინი – საფრანგეთმა კი მოსკოვში დაინიშნა ჟან ერგეტი – ოფიციალ გაზეთი “ტანის” რედაქტორათ ნამყოფი. ხუთი თვის წინეთ ის წერდა: რუსეთი უნდა შევიყვანოთ ერთა ლიგაში და ერთა ლიგის საშვალეებით უნდა გადავსწვიტოთ კარელიის და საქართველოს საკითხი. ამერიკის პრეზიდენტათ აირნიეს კულიჯი, ვიცე პრეზიდენტათ კი დაუესი – ცნობილი ევროპულ-რეპარაციული გეგმის შემდგენი. ამ არჩევნების და ინგლისში ბოლდვინის კაბინეტის შედგენის გამო მოსკოვის გაზეთები სწერდნენ: “შეხედეთ ქვეყანა რა ხალხის ხელშია, რა მექრთამეები და მაშეინიკები მართავენ ევროპას და ამერიკას, ხოლო ამავე დროს შეგვხედონ ჩვენ და აბა, გაბედოს ვინმემ სთქვას, რომ ასეთი მაშეინიკები და მექრთამეები იყოს ჩვენში, გაბედონ და სთქვან, რომ არა ვართ მთელი ქვეყნისათვის სამაგალითო სიფაქიზე და სამართლიანობის მოციქულები”. აბა რა მეთქმის ამაზე. ცხონებულმა ბებიაჩემმა, ძველმა დარბაისელმა ქალმა იცოდა, როცა ხედავდა ვინმეს უსირცხვილო ტყვილს: “დიდება შენს სახელს, ღმერთო, რა უტიფარი რამ არისო”.

გაგრძელება იქნება

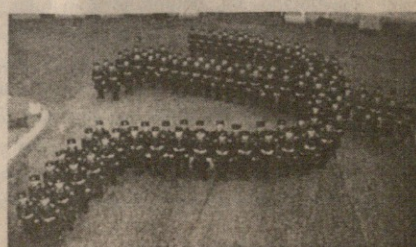
ილია ბარამიძე

ორჯერ სამასი ათასი

ომის ორმოცდა ცხრა თვე, ორმოცდა ცხრა წლის წინათ... სამასი ათას ქართველს რუსულ მიწაში სძინავს. სევასტოპოლი, ქერჩი, მისადგომები ტულის... სამასი ათასს მკერდში ჩაკვდა ქართული გული. რისთვის? – მაწამებს ფიქრი

თავისუფლების ჯალათს. რისთვის? – საფლავო ძმათა, ერო, ბერო და მრევლო, მერე სამასი ათასს ღტოლილებად რომ ევლოთ?

საქართველო-თურქეთის მშვიდობის ხელშეკრულების ხელმოწერის 10 წელიწადი

საქართველოსა და თურქეთის ისტორიული მეზობლობის დასტურად, პრეზიდენტები ედუარდ შევარდნაძე და სულეიმან დემირელი 1992 წელს პირისპირ შეხვდნენ ერთმანეთს. ამით დაიწყო კიდევ უფრო ახლო და მეგობრული ურთიერთობის პერიოდი თურქეთ-საქართველოს დამოკიდებულებაში.

ხალხთა მშვიდობიანი თანაცხოვრებისათვის საჭიროა ერთმანეთის უფრო კარგად და ახლოს გაცნობა, გული სიყვარულითა და გონება ცოდნით უნდა გვეკონდეს სავეს. ეს ნიშნავს საგანმანათლებლო დარგებში ურთიერთთანადგომას.

ზემოთ აღნიშნულის დადასტურებაა თბილისში დემირელის სახელობის კერძო კოლეჯის დაარსება. დირექტორის მოვალეობას ასრულებს ღურან სუნგური. იგი დაიბადა 1964 წელს, თურქეთის ტურის-ტულ ქალაქ ანტალიის ქუმლუჯას რაიონში. დამთავრებული აქვს დენილის პედაგოგიური ფაკულტეტი. 1990 წელს ფირმა "ჩაღღარხის" მელთემეს აბიტურიენტია მოსამზადებელ კურსებზე თურქული ენის მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. 1993 წელს ამავე ფირმის მოთხოვნის საფუძველზე გამოაგზავნეს თბილისში დაარსებულ კოლეჯში, სადაც ბოლო ოთხი წელია დირექტორად დაინიშნა.

სკოლა საქართველოს განათლებ-

ბის შემთხვევაში მოსწავლე მეშვიდე

მდეგ დღის წესრიგში კოლეჯის პრო-

კლასში ჩარიცხულად ჩაითვლება. სწავლება ინგლისურ და ქართულ ენებზე მიმდინარეობს. ტექნიკური საგნები ისწავლება ინგლისურად, პუ-მანიტარული კი - ქართულ ენაზე. პარალელურად ისწავლება რუსული და თურქული ენები. კოლეჯში ისწავლება საქართველოს განათლების სამინისტროს მიერ გათვალისწინებული ყველა საგანი. თურქ და ქართველ მასწავლებლებს დამთავრებული აქვთ საუკეთესო უნივერსიტეტები და შესაბამისად, კვალიფიცირებულ პედაგოგებად ითვლებიან.

- ჩვენ ვცდილობთ მოზარდები საზოგადოების აქტიურ წევრებად ჩამოვაყალიბოთ, რომლებიც მომავალში თავის სიტყვას იტყვიან. ამ მიზნით კოლეჯში ფუნქციონირებს ფოლკლორის, თეატრის, მუსიკის, ტურიზმის, ჟურნალისტიკისა და სპორტული კლუბები. ვაწყობთ პიკნიკებს და ექსკურსიებს, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე საზღვარგარეთ. მოსწავლეთათვის უცხო ენაში პრაქტიკის მიღებისა და სოციალური თვალთახედვის განვითარების მიზნით ტრადიციულ ქვეყნულ ექსკურსიები ყოველ წელიწადს ეწყობა - ამბობს ბ-ნი ღურანი.

1993 წელს, კოლეჯის დაარსებისას, სწავლება თურქეთის განათლების სისტემის მიხედვით შედგენილი პროგრამით დაიწყო. დროთა განმავლობაში საქართველოში მიღებული სასწავლო პროგრამის ხილვის შემ-

ერთ-ერთი მთავარი მიზანია ინგლისური ენის მაღალ დონეზე ასწავლება.

კერძო სასწავლო დაწესებულება როგორც საგანმანათლებლო სისტემისა და მოსწავლეთა წარმატების, ასევე ტექნიკური აღჭურვილობის თვალსაზრისით ევროპის, უფრო მეტიც, მსოფლიო სტანდარტებს შეესაბამება. კოლეჯი აღჭურვილია ინფორმატიკის, ფიზიკის, ქიმიის, ბიოლოგიის ლაბორატორიებით და ცდებისათვის საჭირო ინვენტარით, ჩართულია ინტერნეტის ქსელში. მოსწავლეებს აქვთ შესაძლებლობა თვლი ადვენონ სატელევიზიო ანტენის საშუალებით მიღებულ ინგლისურენოვან გადაცემებს.

იმ მიზეზების გათვალისწინებით, რომ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების უნივერსიტეტებში ჩარიცხვის განსხვავებული წესები არსებობს, კოლეჯში მიღებული განათლება იძლევა საშუალებას, რომ აბიტურიენტებმა ნებისმიერ უნივერსიტეტში შეძლონ ჩაბარება.

მეცნიერების არნახული განვითარების ეპოქაში მოსწავლეების მეცნიერული, კულტურული ჩვევებისა და კაცთმოყვარეობის გრძნობის გამომუშავების მიზნით კოლეჯში ჩამოყალიბდა ჯგუფები, რომელთაც სამეცნიერო ოლიმპიადებში მიიღეს მონაწილეობა და მცირე ხანში სხვადასხვა წარმატებებს მიაღწიეს.

დემირელის სახელობის კერძო კოლეჯმა გასულ წელს პირველი

კურსდამთავრებულები გამოუშვა. მათგან ერთმა საფრანგეთში, მეორემ კი პოლანდიაში განაგრძო სწავლა. ყოველ წელიწადს 5-6 მოსწავლე ა.შ.შ.-ში იგზავნება სასწავლებლად.

კოლეჯის დირექტორი კმაყოფილებით აღნიშნავს:

- ჩვენს სასწავლო სისტემაში ნაკლოვან მხარეებს ვერ ვხედავთ, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ სამომავლოდ არანაირ ცვლილებებს არ ექნება ადგილი. მაგალითად: ექვსი წლის განმავლობაში მეცადინეობები საკლასო ოთახებში ტარდებოდა, წელს კი კოლეჯი კაბინეტურ სისტემაზე გადავიდა, რაც სწავლების დონის ამაღლებას ხელს ძალზედ შეუწყობს.

ვაპირებთ გადავიდეთ კომპიუტერულ და კომპაქტურ სისტემაზე. ამჟამად ამ საკითხზე ინტენსიურად ვმუშაობთ და მომავალი წლისათვის მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადაიდგმება.

ჩვენ გვჯერა ხვალინდელი დღის. კოლეჯში შექმნილი პირობებისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ ნათელი მომავლისათვის ვზრუნავთ.

თქვენი გაზუთის საშუალებით მიიღა მადლობა გადავუხადო ყველას, ვისაც კი დემირელის სახელობის კერძო კოლეჯის დაარსებაში

მიუძღვით წვლილი. კერძოდ, საქართველოს განათლების მინისტრს, განათლების სამმართველოსა და კრწანისის განათლების განყოფილებას.

მიიღა დიდი სიყვარული და პატივისცემა გამოვხატო საქართველოს მიმართ.

ირმა ურბეხაშვილი

ის სამინისტროს მიერ 1993 წელს №0-01-17-08/143 ლიცენზიის საფუძველზე გახსნილი კერძო სასწავლებელია, რომელიც სახელმწიფო სკოლების მსგავსი უფლებებითა და სტატუსით სარგებლობს. კოლეჯში მიღება ხდება ექვს კლასდამთავრებულ მოსწავლეთა მიერ გამოცდების ჩაბარების საფუძველზე. მისადგები გამოცდების წარჩინებით ჩაბარე-

ვისაც გადაწყვეტილი გაქვთ დაქორწინება და არ დაინტერესებულხართ პარტნიორის პოროსკოპით, გულს ნუ გაიტყვით. არის კიდევ ერთი ფაქტორი, რომელზეცაა დამოკიდებული თქვენი ურთიერთობა პარტნიორთან. ეს არის ის, რაც ჩვენ ყოველდღე გვესმის - ჩვენი სახელები.

დიდი ხნის წინ რუსი ფილოსოფოსი პაველ ფლორენსკი სწავლობდა, თუ რა გავლენას ახდენდა საკუთარი სახელის უღერადობა ადამიანის ბედზე და დაასკვნა, რომ სახელებში ჩადებულია ძლიერი ენერგეტიკული ინფორმაცია,

რომელიც მოქმედებს ჩვენს ხასიათზე და ბედზე.

ითვლება, რომ ბოდა, რომელიც ადამიანის შეთანხმებული ცხოვრება დამოკიდებულია იმაზე, რამდენად ერთნაირი ბგერა ჟღერს მათ სახელებში. მაგ: თუ თქვენ გქვიათ მარინა, მაშინ თქვენს ურთიერთობას მეტი შანსი აქვს კაცთან, რომელსაც ქვია ალექსანდრე, ვინაიდან სახელებს თუ დავშლით ჟღერადობის მიხედვით, ვნახავთ, რომ მარინასა და ალექსანდრეს 4 საერთო ბგერა გააჩნიათ. უმ-

ჯობესია ემთხვეოდეს თანხმო-

თქვენი ბედი თქვენს სახელებზე დამოკიდებული?

მათ უფრო მეტი ინფორმაციის მოცემა შეუძლია ადამიანის ხასიათის შესახებ. უნდა შევადაროთ სრული სახელები და არა შემოკლებული, რადგან ყოველ ბგერაში განსაკუთრებული ენერგეტიკული მუხტია ჩადებული. ამ მხრივ აღსანიშნავია ქალთა სახელები: ეკატერინე (ნებისყოფა, სიძნელეებთან გამკლავების შესაძლებლობა). ვერა (ვერიკო) (თავგანწირვა,

დამოუკიდებლობა, პატივმოყვარეობა) ანა (ენერგიულობა და შრომისუნარიანობა) ნათელა (ოპტიმიზმი და კეთილმოსურ-

გზა, რომელიც ტაძრამდე მიდის

თამაზ კალანდაძე "გურიის აღორძინების ფონდის" სრულყოფილი წევრია. საინტერესო, კეთილი და ძველი ტრადიციების პატივისცემელი ადამიანი. იგი ლანჩხუთში მშენებარე ეკლესიის თანამონაწილე გახლავთ.

ბატონი თამაზი პროფესიით საქონელმცოდნეა. აქვს შესანიშნავი ქართული ოჯახი. ჰყავს მეუღლე და ქალ-ვაჟი, ასევე 2 უსაყვარლესი შვილიშვილი.

გიორგიმ საერთაშორისო ურთიერთობათა ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ სწავლება გააგრძელა მაგისტრატურაში. ხოლო მაია - ამავე ფაკულტეტის მე-3 კურსის სტუდენტია.

ბატონ თამაზ კალანდაძის ჰობი ლიტერატურა, ხელოვნება, მეგობრებთან და ადამიანებთან ურთიერთობაა. როგორც თვითონ ამბობს "სიძველისადმი გრძნობა, პატივი" - მისი უსაყვარლესი საქმიანობა გახლავთ. იმ არეულობის დროსაც, ყველა-სათვის მივიწყებული მე-17 საუკუნის ისტორიული ძეგლი - "გარნიზონის აბანო" განადგურებისაგან დაიცვა და შემდგომ აღადგინა კიდევ. ნაგებობას შენარჩუნებული აქვს საუკუნოვანი მოზაიკური პანო, სადაც არცერთი კედლის ფიტრაჟი სახეცოდელი არ არის. ამ საქმისადმი მისი დიდი პასუხისმგებლური მიდგომა იქიდანაც ჩანს, რომ ყველა ძველი კედელი აღდგენამდე გადაღებულია ვიდეო ფირზე. საუბარში აღინიშნა, რომ ამ სასიკეთო საქმის ხელისშეწყობა ბატონ მელორ ტყეშელაშვილის უდიდესი დამსახურებაა. ბატონი თამაზი იმედოვნებს, რომ აქაურობა მომავალი "თბილისობისათვის" დასრულებულ და უფრო საინტერესო სახეს მიიღებს. ალბათ არავისთვის შეუშინებელი არ დარჩება ეს ისტორიული ადგილი და "იქნებ, პრეზიდენტმა სტუმრებთან ერთად მონახულოს კიდევ ეს ისტორიული ძეგლი."

მწერლობიდან ნოდარ დუმბაძე ბატონ თამაზის საყვარელი მწერალია და მას "სულში ჩასაძვრენ გურულს" უწოდებს.

ჩვენი საუბარიც ასე დაიწყო: - ვინ არის თქვენთვის მისაბამი ადამიანი, ან ნაწარმოების გმირი, საყვარელი მსახიობი. "საგზაო", რომლითაც დამოძღვრავდა ეს ადამიანი ჩვენს ახალგაზრდობას.

- ჩვენს ახალგაზრდობას მეტი მზრუნველობა, გვერდზე დადგომა სჭირდება საზოგადოების მხრიდან. გაუსაძლის ყოფი

სიძველისადმი გრძნობა, პატივი...

პრობლემებზე ფიქრმა, ახალგაზრდები გულგრილები გახდა. თუ ამხნევთ, ოჯახები აღარ იქმნება, ერი დაბერდა და უიმედობა მოიცვა. ისევე ახალგაზრდებს ეთხოვდა: გააგრძელონ "ბრძოლა", არ დანებდნენ.

ალბათ, ბევრს ახსოვს ეროსი მანჯგალაძე სატელევიზიო სპექტაკლში "კაცი, რომელსაც ლიტერატურა ძალიან უყვარდა" - იქ, შესანიშნავი გმირი თამაზობდა ჩემი უსაყვარლესი მსახიობი. აი, ასე უნდა იცხოვროს ქართველი.

იობი. აი, ასე უნდა იცხოვროს ქართველი.

იპოლიტე ხეივია, გიორგი შავგულიძე, ვასო გომიშვილი, სერგო ზაქარიაძე ისეთი ქართველებია, საქართველოში ყოველთვის რომ ემასხოვრებათ.

მე მაინც, რადგან გურული ვარ, "ჩემი" ნოდარი დუმბაძეთი დავლოცავდი ჩვენს ახალგაზრდობას, სხვათა შორის, სულ გაკვირვებული ვკითხულობდი მის ნაწარმოებებს, ყოველთვის ვპოულობ მასში თითქმის ჩემს თავს და მიხარია... ასეთი მართალი უნდა იყოს მწერალი მკითხველთან, როგორც ნოდარ დუმბაძე. ვკითხულობ და ვფიქრობ: "ნეტავ სად დამინახა, ამას რომ წერდა" - მეოქი.

ბანანა რამიშვილმა "მარადისობის კანონი" აღმოაჩინა და ვფიქრობ, ჩვენს მომავალ თაობას დაუტოვა იგი ანდერძად ნოდარ დუმბაძემ: საკმარისია ამ სიტყვებით იცხოვრო ადამიანი და "უკვდავიც" გახდება - "ადამიანის სული, გაცილებით უფრო მძიმეა, ვიდრე სხეული, იმდენად მძიმე, რომ ერთ ადამიანს მისი ტარება არ შეუძლია, ამიტომ ვიდრე

ცოცხლები ვართ, ერთმანეთს ხელი უნდა შევაშველოთ და ვეცადოთ როგორმე უკვდავოთ ერთმანეთის სული. თქვენ ჩემი, მე სხვისი, სხვამ სხვისი და ასე დაუსრულებლად".

- ბატონო თამაზ, თქვენ მე-17 საუკუნის ისტორიული ძეგლის "გარნიზონის აბანოს" კვლავ ხალხის სამსახურში ჩაყენებას შეუწყვეთ ხელი, ამასთან გავიგეთ, რომ ბევრ მოხუცს, ლტოლვილსა და შეჭირვებულს უსასყიდლოდ ემსახურებიან

ნერვებით და სხვა დაავადებების მკურნალობას ავადმყოფებს გოგირდოვანი წყლის აბაზანებით. ჩვენ ვცდილობთ, წესიერი ხალხისათვის ხელმისაწვდომი, ჰიგიენურად სუფთა და საიმედო იყოს ჩვენთან სტუმრობა. - გაქვთ თუ არა კიდევ აქ რაიმეს დამატების სურვილი, რომ უფრო თვალსაჩინო გამხდარიყო ამ ისტორიული ადგილის მნიშვნელობა? - ჩემი სურვილია მომავალ თაობებს ზუსტად ამავე სახით დახედეს ეს ადგილი. ძალიან ბევრი სტუმარი და დამთვალიერებელი მოდის. აქაურობას მუხუშებით ათვალიერებენ. ალბომში სამახსოვრო წერილებს და მადლობებს გვითხოვენ, ამიტომ ვადავწყვიტე ამ დარბაზის მთლიანად მუხუშად მოწყობა.

- ბატონო თამაზ, არქიტექტორი რომ იყოთ, როგორ გააახლებდით ძველ უბნებს, იქნებოდა თუ არა მათ გვერდით თანამედროვე ნაგებობები? - თქვენს მიერ დახმული საკითხი თავისი მნიშვნელობით მეტად ტყვეად და რთულია, ამასთანავე პრობლემატურიც. ჩემთვის თბილისი ერთი მთლიანი ქალაქია, როგორც მტკვრის მარცხნივ, ასევე მტკვრის მარჯვნივ. თუმცა, სიძველე უფრო მეტად მიზიდავს. როდესაც დაპირაკია თბილისის ზოგიერთი უბნის არქიტექტურული სახის შეცვლა ან შენარჩუნება, გაბატონებულია ორი მკვეთრად გამორჩეული, არქიტექტურული სტილი - ქალაქური, თბილისური, რომელიც საუკუნეების მანძილზე ყალიბდებოდა და შესანიშნავი, არქიტექტურული "ძველი ქალაქი" მივიღეთ. სწორედ, ეს ნაწილი ანცვიფრებს აქაურსაც და ჩამოსულ სტუმარსაც.

ასეთი ტრადიციების ქალაქი მაინც ვერ გადაურჩა 70-იანი წლების რუსულ, უფრო სწორად საბჭოთა არქიტექტურის გამოძახილს. ტიპური ბლოკები და ახალი საცხოვრებელი რაიონები, სახეს უკარგავს ქართულ არქიტექტურას. იგი არ იძლევა მრავალფეროვნების საშუალებას.

ვფიქრობ, ასევე აქვეითდება შემოქმედებით პოტენციალსაც. მსოფლიო ინტეგრაციის პრობ

ლემების ფონზე ადგილი უნდა ძლებულია დაიკარგოს ინდივიდუალური, ეროვნული, თვითმყოფადი, ყოველგვარი სახასიათო ნიშნები. საჭიროა არქიტექტორებმა შეინარჩუნონ ბალანსი ძველსა და ახალს შორის. მთავარია ქალაქისათვის სახასიათო სპეციფიკის შენარჩუნება.

- ბატონო თამაზ, თქვენი "კონსერვატორიზმი" ამ დროში მეტად ორიგინალურად აღიქმევა. რატომ ანიჭებთ მაინც უპირატესობას ყველაფერში მრავალგზის ნაცადსა და ძველს.

ისტორიულად ძველსა და კულტურულად სახასიათო გარეშე ქალაქი დაკარგავს თვითმყოფადობას და თვალისათვისაც საინტერესო დასანახი აღარ იქნება. აქდან გამომდინარე აუცილებელია სახელმწიფოებრივ დონეზე დადგეს ძველი, ისტორიულად ჩამოყალიბებული თბილისის უბნების შენარჩუნების საქმე. რაც შეეხება ახალ საცხოვრებელ მასივებს, საბჭოური ხასიათისა და აუცილებელია ასეთ უბნებში ქართველი კაცისათვის დამახასიათებელი და შესაფერისი გარემო იყოს.

ჩვენი არქიტექტორები ნიჭიერი ხალხია. მართლაც რომ გრანდიოზული შრომის ნაყოფია არქიტექტორთა და მშენებელთა მრავალი ახალი ნაგებობა, რომლებიც ამ ბოლო დროს კიდევ შემატა თბილისს. მაინც მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოთ ძველის განახლებას და ამ სტილის შენარჩუნებას. ახალი მშენებლობის დროს გადამწყვეტია ხელოვნების თვალსაზრისით მივუდგეთ საკითხს და მას მხატვრული სახე შევუნარჩუნოთ.

და ბოლოს: - როდის დამთავრდება ეკლესიის მშენებლობა ლანჩხუთში?

- ეს კითხვა ყველაზე მეტად აწუხებს იქაურ მოხუცებულებსაც. ღმერთმა ყველა მოასწროს ამ ეკლესიის ხილვას და იქ ღოცვას. თუ რაიმე შემძლია, ვცდილობ გავახარო ადამიანები. ყველა მოხუცებულში ჩემს მშობლებს ვხედავ. მე "ჩემი ეკლესია" უნდა ავაგო, სხვამ სხვისი. შენებებლობა როდის დამთავრდება ვერ გეტყვით, მაგრამ ამ იდეის სულისჩამდგმელი ბატონი თემურ პატიშვილია. ადგილი უკვე ნაკურთხია. ეს ეკლესია წმინდა გიორგის სახელზე შენდება.

- დიდი მადლობა. ღმერთმა დაგლოცოთ და გაგამარჯვებინოთ.

ქეთი ჩადუნელი.

კორუფციო, გაყვირიან...

ისეთი სახელმწიფო გვაქვს, სადაც ძველი ფარეზია, ვირი ბოსტანში.

იმ ფარეზს, რა თქმა უნდა, მეცხვარე უდგია, ოღონდ, ვერც ყელგამოჭრილ ცხვრის საცოდაობას შეგლის და ვერც მგლის სიხარბეს უდებს ბოლოს, ბოსტანში მოგლიწიკვე ვირზე კი თვითონ მეველე ზის და ვირს ექებს.

მოდი და ამის შემდეგ ხალხს პკითხე, რატომ ჩამოგტირის თავპირიო, როგორ გაიცინოს როდესაც სულ მოთქმა-შერაო, მოვიდა შიმშილი, წავიდა სირცხვილი, საბადებელი ხალხს სასიკეთოდ ვერ წადგომია, რადგან კორუფცია და მაფია იმ ძველსა და ვირივით მისდგომიან მის დედალას.

ერთი სიტყვით, ეს ქვეყანა ვისიო და ვინც მოიხმარს იმისიო. ანდაზისა არ იყოს, თხის პატრონს ადარც თხის კუდი შერაო. მოვიდა შიმშილი, წავიდა სირცხვილი, ოღონდ სირცხვილი უფრო იმით დაკარგეს, ვინც სიმდიდრით ყელამდე აივსო. ისეა, როგორც

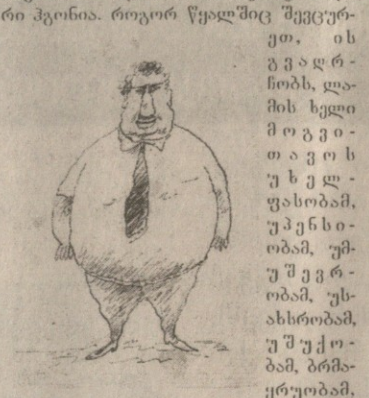
ნათქვამია: ივანიკამ თბილისი, კიკოლიკამ ზიდოსო, მდიდარს ვარახელაო, ღატაკს არაფელაო.

მეგლი და ვირი მოგონილია იმათთან, ვინც ქვეყანას ხრავს და ინულებს. კორუფციო, გაყვირიან, ერთი კონკრეტული ვინმე ყველა გაქანეს და ხელაგში ვერ გააბეს. ხალხი კი საგონებელშია ჩავარდნილი, ვინ არიან ის უწინარე და უხილავნი, უსხეულონი და უხორციონი, ასე რეალურად, მატერიალურად, პრივილეგიულად, მაქინაციურად, ამბიციურად, ადმინისტრაციულად, დეპუტაციურად რომ მიდგომიან ხალხის ზენათსა და ავლადიდებას.

არაო, როგორ გეკადრებათ, ყველაფერი კარგად მიდის და მიემართება დემოკრატიის კალაპოტით, საგარეო ასპარეზზე ხომ არნახული წარმატებები გვაქვს. ახლა კი, ხომ ხელაგთ "შეღავები დაეკაპიწო", სამინიო მდგომარეობას მიუღწევთ და არანაკლები წინსვლა გვაქვს კეთილდღეობის გზაზე. გვიმტკიცებენ და გვარწმუნებენ ყოველ ფეხის ნაბიჯზე ძლიერნი ამა ქვეყნისანი. აგერ ანტიკორუფციულ სამსახურს ვაყალიბებთ და ნახათ რა ბედღორსაც ავადნით კორუფციასო.

ჟურნებს ხალხი ამ გაუთავებელ

ფახა-ფუხს და ღამის ფეხები გაჭიმოს, მაქდართა ცუნდრუკ-ფუნდრუკის მხერაში. მაქდარს ხომ მშვიდრი მაქდარი ჰგონია. როგორ წყალშიც შეეცურეთ, ის გვადრინობს, ღამის ხელი მოგვითავოს უხელ-ფასობამ, უპენსიობამ, უმეცრობამ, უსახსრობამ, უშუქობამ, ბრმა-ყრუობამ.

ძარცვა-გლეჯვამ... არაო, რას ამბობთ, ყველაფერი კარგად მიდის...

აგერ ვეროპარლამენტის ვიცე-სპიკერი ჩვენი კაცი გახდაო, აგერ ელენერგის იმპორტი დაეიწყეთო, აგერ ბიუჯეტი რეალურად დამტკიცდაო, აგერ საქართველოს კრედიტები გამოეყო, აგერ, აგერ...

აგერ, მაგრამ რაღაც აღარ შეეცო

საწყალი კაცის გაჭირვებას. ისე ხომ არაა, რაც ითქმოდეს, ქარს მაქმოდესო.

ისეა, როგორც იტყვიან, თუ არ გინდა, არა და ვერც დაინახავო. კორუფციო... რა დიდი ძებნა და ჩხრეკა უნდა, პა დათვი და პა კვალ! მგლის ნაცვლად კურდღლებს დასდევენ პოლიცია, პროკურატურა ინსპექცია და ათასგვარი საკონტროლო სამსახური.

აფხაქურებენ გამხმარ ტყეის გუდაში ჩასმული კატასავით წერილ-წერილ დამანაშავეებს, სხვადასხვა კალბრის ყალბადანდ-არამზადებსა და ოინბაზ-იშვილბაზებს, შესცქერის ამ ფუჭ თვალსხვრის გაჭირვებული ხალხი და გულს აყოლებს დამშეულ ცხვრის ფარასავით.

მწიფეს ისერიან და კუხე ცვივა, ამოსათრეული კბილი კი ქვეყანას ქლავეჯიჯგინს და დროსე ყველა მოთხარეს, ვერც მოქნევა მოუხომით, ვერც ის გაუვიათ, რომ მშვიდს მაშინ გააჩუქებენ, როდესაც მაქდრისად თუ არა, საკმარისად მაინც დააპურებენ და დაანაყრებენ.

ერთი ანდაზა ამბობს: ნადირი ტყეში ბევრია, მაგრამ მომკვლევი არ არისო, მაგრამ ტყე როგორ დაეპრეკა

ჩვენს დემოკრატიულ საზოგადოებას, სადაც კონსტიტუციურად ყველა მოქალაქეს თანაბარი უფლებები აქვს მინიჭებული, ფაქტობრივად, რეალურად კი ვისაც შეუძლია და ვინც მაფია-კლანებსა და პრივილეგიებულ ჯგუფებს ეკუთვნის, მარჯვნივ და მარცხნივ გლეჯს, თავის ჭკუაზე ყირაზე გადადის და მოუკრეფავი კერეც; მოდი, ამის გამოა, რომ ჩვენს დემოკრატიულ ქვეყანაში ქრთამი ჯოჯოხეთის ანათებს, ფული ფულიან კაცთან მიდის და არა ღატაკთან, ხალხი სათელელი დუმა გახდა, პატრონებსა თეთრი ყვავივით გამოიყურება, ცხრილით წყალი მიაქვთ, წყალწადებულები ხავსს ეჭიდებიან, თუქვის დასაჭერად წყალს ამღვრევენ, მტყუნას ტყეულის კარამდე არ მიყვებიან, რაც არ ურგებათ იმას ირგებენ, უზომოდ ყლაპავენ და ყელზე არ ადგაბთ, კოცა წყალზე არ ტყდება, ლაფში ჩაფლული ურემიც შინ მიტანილი ჰგონიათ.

კორუფციო, გაყვირიან. დაღირებული კი ვეღარ დაუერთიათ.

ალბათ ჰგონიათ, რომ ხალხი ამგვარ ყალბ დაქრულზე მეტად იროკებს.

ოთარ სტავაძე.

ზურაბ საგმელმა
(გაგრძელება იქნება)

შეგიძლიათ თუ არა პრობლემების გადაწყვეტა

- გაანდობთ თუ არა თქვენს პრობლემებს უცნობებს?
 - არა;
 - არა, ეს ვერ მიშველის;
 - ხანდახან;
- როდესაც რაიმე უსიამოვნება გხვდებათ თქვენ მიმდებარე გარემოში?
 - არც ისე;
 - როდის, როგორ;
 - ყოველთვის მიუფუტდება გუნება.
- რას აკეთებთ, როცა ძალიან ნაწყენი ხართ?
 - ვრჩები მარტო;
 - მივდივარ მეგობრებთან;
 - ვუკეთებ საჩუქარს საკუთარ თავს;
- რას აკეთებთ, როდესაც გულს ახლოვლები ადამიანი გტყენთ?
 - დაველაპარაკები მას;
 - მეწყინება და გავწყურები;
 - ვტყეო;
- რაზე იფიქრებთ საყვარელ ადამიანთან დავის შემდეგ?
 - გავიხსენებ ბედნიერ დღეებს;
 - შურისძიებაზე;
 - რამ გამოიწვია უთანხმოება;
- ბედნიერების წუთებშიც არ გტოვებთ შიშის გრძნობა?
 - დიახ;
 - არა;
 - ხშირად;
- უყვებით მეგობრებს შექმნილ პრობლემებზე?
 - დიახ;
 - არა;
 - არ მყავს მეგობრები;
- მივიმართავთ ფსიქოთერაპევტ-სთვის დახმარებისათვის?
 - არა;

- დიახ, ამბობენ შევლიანო;
 - არა, მე თვითონ გავერკვევი;
- როგორ თვლით, ბედი გწყალობთ?
 - დიახ;
 - ის მცდის;
 - არა.
 - რომელი ფრაზა მიგაჩნიათ თქვენ-ზე ზედგამოჭრილად?
 - მე ჩემით ვამაყობ;
 - მე მეცოდება საკუთარი თავი;
 - მე ჩემით კმაყოფილი ვარ.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ა	1	2	4	0	1	3	1	4	1	0
ბ	3	0	2	3	2	1	0	2	5	1
გ	2	4	0	1	3	5	0	3	2	0

15 ქულამდე: თქვენ შეგიძლიათ გაუმკლავდეთ სიძნელეებს, აღვილად ეგუებით უსიამოვნებებს, იმიტომ, რომ საღად აფასებთ მოვლენებს. თქვენი სულიერი წონასწორობა სანაქებოა.

16-დან 26 ქულამდე: თქვენ ხშირად უჩივით ბედს, საკუთარი წარუმატებლობებისა და სხვა პრობლემების გამო ყოველთვის საჭიროებთ თანაგრძნობას, ამიტომაც თქვენ პრობლემებს ხშირად უზიარებთ გარემოცვაში.

27-ზე მეტი ქულა: თქვენ საერთოდ ვერ წყვეტთ პრობლემებს. იმის მაგივრად, რომ გამოსავალი ეძებოთ, წუწუნებთ, გეცოდებათ საკუთარი თავი. უნდა გახსოვდეთ, რომ პრობლემისაგან არავინაა დაზღვეული, პრობლემებს კი უყვართ ისინი, ვისაც მათი ეშინია და მათთან გამკლავება უჭირთ.

როგორ გავლამაჯდეთ?

ადამიანი ყველაზე სასარგებლო და მიიმე საქმეს ხელგებით ასრულებს, ამიტომ ხდება მათი ხშირი დაზიანება, რის გამოც მათ დიდი მზრუნველობა სჭირდებათ.

ხელების მოვლა

ყოველ საღამოს, საქმის დამთავრების შემდეგ, გაიკეთეთ თბილი აბაზანა ანაღულარ წყალში ჩაყარეთ ერთი ჩაის კოვზი საჭმლის სოდა, ჩაუმატეთ ლიმონის წვეთები ან თეთრი ღვინის ძმარი. 10 წუთით ხელები ჩააწყვეთ აბაზანაში, შემომრალეთ და ნოტიო ხელბეზე შეიხილეთ მკვებავი კრემი.

გლიცერინის დაუმატეთ რამდენიმე წვეთი ნიშადურის სპირტი და 10 წუთით ხელები ჩააწყვეთ თბილ აბაზანაში.

თუ ხელები გიწითლდებათ, გეყინებათ, ხელები მოათავსეთ 10-15 წუთით კარტოფილის ხსნარში.

თმის მოვლა

აბრეშუმითი რბილი და მზინაფი თმა ყველა ადამიანს ამშვენებს.

თმის ბზინვარებისა და დარბილების მიზნით მუქი ფერისა და ხეშეში თმების მქონე პირს ვურჩევდი შემდეგ საშუალებას:

7-10 დღეში ერთხელ მაწვნის წასმას თმებზე და შემდეგ თბილი წყლის გაღავლებას.

ღია ფერის თმაზე უნდა გადავიღოთ გვირილის ნახარში, რომელიც ოქროს ელფერს აძლევს თმას, ამისათვის, აიღეთ 1,5 ლ წყალში ჩაყარეთ 4 სუფრის კოვზი მშრალი გვირილა და 5 წთ-ის განმავლობაში ადუღეთ. შემდეგ გაწურეთ დოლბანდში.

ცხიმოვანი თმა უნდა დაიბანოთ კვირაში ერთხელ ცხელი წყლითა და ტუტიანი საპნით (სარეცხი საპნით). შამპუნის ხმარება დროებით შეზღუდეთ.

ცხიმის გაძლიერებული გამოყოფის შემთხვევაში თმის კანის მოვლა ძირითადად გულისხმობს დროულ და სწორ ბანას, ქუდისა და სავარცხლის სისუფთავის დაცვას.

სქელი და გრძელი თმის დავარცხნა საჭიროა ბლავკირიანი მენსხერი სავარცხლით. ვარცხნა უნდა დაეწყოთ თმების ბოლოებიდან და თანდათან მიუახლოვდეთ თმის ფუძეს.

მოკლე და თხელი თმის დასავარცხნად სავარცხლის ნაცვად საჭიროა ვიხმაროთ ჯაგრისი. ამით კანი კარგად სუფთავდება ქერტლისაგან და ხდება მისი მასაჟი.

უნდა გვახსოვდეს, რომ თმა კარგად უნდა დავივარცხნოთ დაბახის წიხ და არა შემდეგ.

თმის ცვენა თავზე, წარბებზე და წამწამებზე გამოწვეულია ორგანიზმში ვიტამინის ნაკლებობით, ამიტომ მიიღეთ ვიტამინი.

თმის ცვენისა და სიმშრალის დროს გთავაზობთ შემდეგს:

დაიბანეთ თავი თბილი წყლით საპნის გარეშე, შემდეგ თავის კანში მასაჟის სახით შეიხილეთ სუფრის მარილი. მასირება გააგრძელეთ 10-15 წუთი და ჩამოიბანეთ თმები. გაიმეორეთ ეს პროცედურა 6-ჯერ.

თმის ცვენის დროს თავის დაბანის შემდეგ შეიხილეთ ჭინჭრის ნაყენი:

1 ს.კ. მშრალ, დაფშენილ ჭინჭარს დაასხით ცხელი ქაფაფა წყალი და სთ-ით დააყენეთ. გაწურეთ დოლბანდში და შეიხილეთ 1-2 ჯერ კვირაში.

მოამზადა ანა ჯოჯუაძე

საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის ყარებს საღამოსის კონკურსს “მის საქართველო – ფერია 2000”

კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად ვიწვევთ გოგონებს 5-დან 13 წლამდე. (ასაკობრივი დაყოფით) მსურველი გოგონების მიღება-ჩაწერა იწარმოებს 1 მარტიდან 10 აპრილის ჩათვლით. სიღამაზის კონკურსი ჩატარდება “შერატონ მეტეხი პალასში” 2000 წლის 22 აპრილს 17 საათზე. ვიღებთ შეკვეთებს დაგეგმილ ღონისძიებაზე დასასწრებად (მაგიდური სისტემით) ადგილები შეზღუდულია. პროგრამის პროდიუსერები: ია და დოდო ქარდავები.

დაწვრილებითი ცნობებისათვის დაგვიკავშირდით:
95-17-42 საქ. სახელმწიფო ფილარმონია.
დავით აღმაშენებლის 136. ოთახი 34.

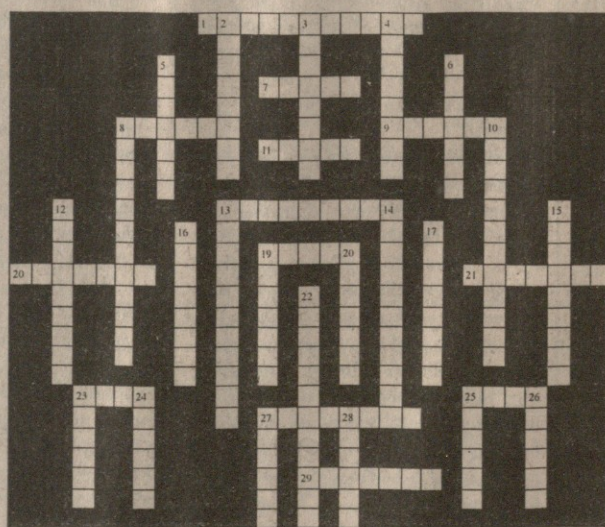
92-15-41 (საღამოს) შაბათ-კვირას.

საინფორმაციო მხარდაჭერა

რადიო: “ფორტუნა”

გაზეთები: “საქართველო” “ალია”, “საქმოსანი”, “შანსი”, “ქალთა გაზეთი”, “ქალის საიდუმლო”, “კოკოტკინა”, “ლამაზი ქალი”, “ლელო” “რეკლამა”, “7 დღე”, “ქაოსი” “ბომონდი”

ჟურნალები: “საქართველოს ქალი” “ვარსკვლავები” “ლამაზი ქალი”

შეუვლად: 2) პირი, რომელსაც ეგზავნება წერილი, დეკემა; 3) სასამართლოს მიერ სამსჯავრო სხდომაზე ბრალდებულის მიმართ გამოტანილი გადაწყვეტილება; 4) ცალკე გამოყოფა, გამოქვანა; 5) საკუთარი ღირსების გამაფრებელი გრძნობა; 6) ძველ რომში: სახიშრო შემხვედრა, რომელსაც უწყობდნენ გამარჯვებით დაბრუნებულ სარდალს და მის ჯარს; 8) სახელმწიფოს დამოკიდებულება; 10) მეცნიერება, რომელიც სწავლობს ადამიანის წარმოშობას, ევოლუციას; 12) ინგლისში: კაცი, რომელიც ზუსტად იცავს არისტოკრატიულ საზოგადოებაში მიღებული ქცევის წესებსა და ნორმებს; 13) სახელმწიფო პოეზია; 14) შეურთველი წინააღმდეგობა; 15) თავიანთივეს უსულო საგნების კულტი; 16) ადამიანი, როგორც მატერიალური სამყაროს შემცნობელი და გარდაამქნელი; 17) სამი ლიტერატურული ან მუსიკალური ნაწარმოები, რომლებსაც ერთი დედაზრი აერთიანებს; 18) ხელსაწყო, რომელიც მქანისკურად ასრულებს რაიმე სამუშაოს; 19) ავტორი, რომლის ენაობაც არ არის ცნობილი; 22) უთამბოშო, ურთიერთობის გამწვანება; 23) ქალის კანის ძალიან გრძელი უკანა კალთა, რომელიც მისი ფორეა; 24) რამდენიმე ბერის პარმონიული შეერთება; 25) ჭრელი, ფერადლაქებიანი ცხენი; 26) ხალხური, გონებამახვილური მოკლე გამოხატულება; 27) გარდამავალი მდგომარეობა ძილსა და ღვიძილს შორის; 28) საგანგებოდ დაუმუშავებელი ტყავი, რომელიც ძველად საწერ მასალად იმსარებოდა.

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშია

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, თავისუფლების მოედანი, კუპრისძის ძ. 5
ბაზეთის ინდექსი 66447

შ.პ.ს. ბაზეთი „საქართველო“

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის
რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444

ტელ.: რედაქტორი: 93-20-36, რედაქცია: 93-18-41

გაზეთი ხელმძღვანელობს
თავისუფალი პრესის პრინციპებით.
გამოქვეყნებული მასალებზე პასუხს
ავტორები აკებენ.